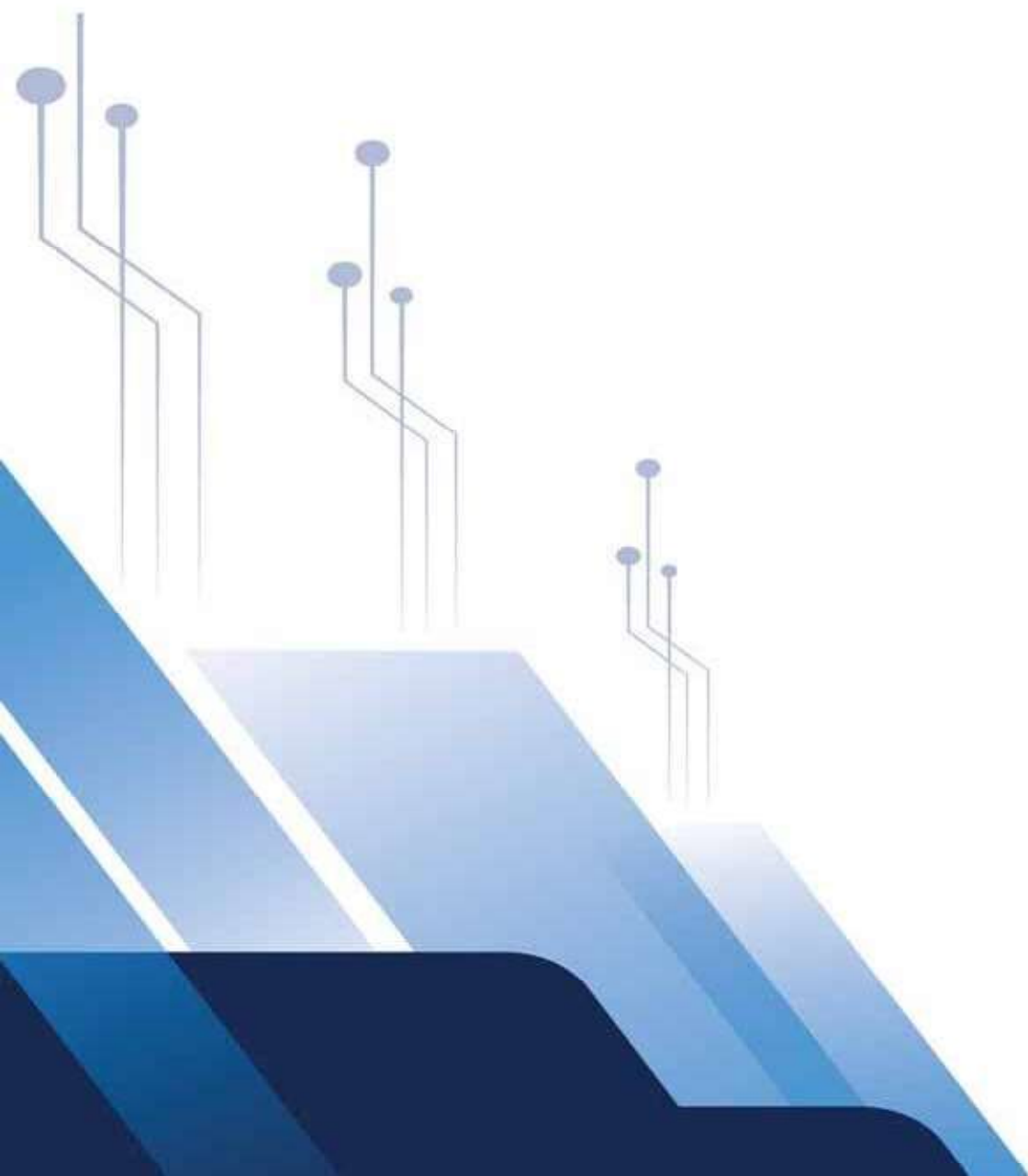

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2024

סומך חייקין
רחוב הרטום 8, הר חוצבים
תא דואר 212
ירושלים 9100102
02 531 2000

דוח רואי חשבון המבקרים למינהלת המוסד לביטוח לאומי

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המוצגים של המוסד לביטוח לאומי (להלן - "הביטוח הלאומי") לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ואת הדוחות על הביצוע הכספי, הדוחות על השינויים בגרעון בהון והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות מינהלת הביטוח הלאומי. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התש"ל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הביטוח הלאומי לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ואת הביצוע הכספי, השינויים בגרעון בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית ובכפוף למדיניות מינהלת הביטוח הלאומי כמתואר בבאור 2.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים המפורטים להלן:

א. לאמור בבאור 1 ב' בדוחות הכספיים בדבר הגרעון הנצבר של הביטוח הלאומי ליום 31 בדצמבר 2024 המסתכם לסך של כ-810 מיליארדי ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות הביטוח הלאומי בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים זכאים עד למועד הדוחות הכספיים, שחושבה בהתאם לאמור במדיניות החשבונאית בבאור 2.ג. בדוחות הכספיים. בהתאם להחלטה של שר העבודה תוקם ועדה ציבורית לחיזוק האיתנות הפיננסית של הביטוח הלאומי שתמונה על ידו, אשר מטרתה לגבש תוכנית פיננסית אשר תאפשר לביטוח הלאומי לעמוד בכל התחייבויותיו לציבור המבוטחים. נכון לתאריך החתימה על הדוחות הכספיים טרם התקבלה החלטה בקשר למועד הקמת הוועדה.

ב. לאמור בבאור 2.ג. בדוחות הכספיים בדבר החלטת מינהלת הביטוח הלאומי לשקול את מדיניות הביטוח הלאומי לגבי חישוב קרנות הביטוח לאור פרסום תקן בינלאומי בנושא, שיכנס לתוקף ככל ויאומץ על ידי המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית ממשלתית.

סומך חייקין
רואי חשבון
11 במאי 2025

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		באור	
2023	2024		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
נכסים שוטפים			
3,184,470	2,552,155	3	מזומנים ושווי מזומנים
8,996,948	10,177,502	4	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
1,074,564	1,404,069	8	ממשלת ישראל
25,837,762	27,318,700	9	חלות שוטפת - איגרות חוב של ממשלת ישראל
			חייבים ויתרות חובה :
1,928,260	2,104,094	5	חובות הציבור
87,591	144,367	6	חייבים אחרים
41,109,595	43,700,887		סך הכל נכסים שוטפים
נכסים שאינם שוטפים			
54,844	48,013	7	פיקדונות בבנק
1,193,666	1,209,245	8	ממשלת ישראל
260,263,316	257,663,710	9	איגרות חוב של ממשלת ישראל
1,870,278	1,952,999	10	רכוש קבוע, נטו
799,853	834,783	11	נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה, נטו
264,181,957	261,708,750		סך הכל נכסים שאינם שוטפים
305,291,552	305,409,637		סך הכל נכסים

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		באור	
2023	2024		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
התחייבויות שוטפות			
7,626,600	7,674,400	12	זכאים לגמלה
430,801	399,700	13	זכאים אחרים
418,360	326,990	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
107,351	130,422	17	הפרשה לתביעות משפטיות
8,583,112	8,531,512		סך הכל התחייבויות שוטפות
התחייבויות שאינן שוטפות			
322,083	518,663	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
6,591,200	6,361,100	15	התחייבויות בגין זכויות עובדים
1,004,178,500	1,100,220,900	16, 18	קרנות הביטוח
1,011,091,783	1,107,100,663		סך הכל התחייבויות שאינן שוטפות
התחייבויות תלויות			
(714,383,343)	(810,222,538)		גרעון בהון
305,291,552	305,409,637		סך הכל התחייבויות וגרעון בהון

צבי כהן, מ"מ המנהל הכללי ויו"ר המינהלה

צבי כהן, מ"מ מנכ"ל הביטוח הלאומי

ירון ישראלי, חשב הביטוח הלאומי, חבר מינהלה

איתן שטיין, ר"ח, מנהל אגף חשבונאות ודיווח

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 11 במאי 2025

דוחות על הביצוע הכספי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	באור
מחזור הפעילות		
הכנסות מעסקאות שאינן חליפין		
61,209,949	63,634,470	א'19
6,705,938	7,107,701	ב'19
43,308,872	46,352,364	20
111,224,759	117,094,535	
הכנסות מעסקאות חליפין		
6,585,913	10,446,264	21
2,729,977	3,083,400	22
9,315,890	13,529,664	
פעילות עבור אחרים		
31,621,412	33,613,936	ג'19
33,634,748	38,897,846	ד'19
3,784,583	3,740,497	ה'19
11,580,745	12,859,483	ו'19
7,122,004	26,467,812	ז'19
1,189,943	5,652,518	ח'19
88,933,435	121,232,092	
209,474,084	251,856,291	
(88,933,435)	(121,232,092)	
120,540,649	130,624,199	
הוצאות		
116,967,753	127,044,379	23
149,764	206,907	24
1,683,671	1,745,477	26
486,771	598,636	ג'23
1,009,558	1,070,770	27
29,501,600	96,042,400	יג'25
149,799,117	226,708,569	
(29,258,468)	(96,084,370)	

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהנ

דוחות על השינויים בגרעון בהון

קרן הערכה מחדש	גירעונות נצברים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
789,249	(686,230,867)	(685,441,618)
יתרה ליום 1 בינואר 2023		
שינויים במהלך שנת 2023		
-	316,743	316,743
רווחים אקטואריים ממדידה עוקבת של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים		
-	(29,258,468)	(29,258,468)
גרעון נטו לשנה		
789,249	(715,172,592)	(714,383,343)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023		
שינויים במהלך שנת 2024		
-	245,175	245,175
רווחים אקטואריים ממדידה עוקבת של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים		
-	(96,084,370)	(96,084,370)
גרעון נטו לשנה		
789,249	(811,011,787)	(810,222,538)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024		

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

גרעון נטו לשנה

(29,258,468) (96,084,370)

התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת (א)

29,685,045 92,928,748

מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת (ששימשו לפעילות שוטפת)

426,577 (3,155,622)

תזרימי מזומנים מפעילות השקעה

רכישת רכוש קבוע

(126,249) (160,077)

תמורה ממכירת רכוש קבוע

2,514 3,703

עלויות פיתוח תוכנה

(112,417) (112,671)

משיכת פקדונות לזמן ארוך, נטו

9,950 8,769

פדיון איגרות חוב של ממשלת ישראל

17,282,592 18,183,583

השקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל

(15,200,000) (15,400,000)

1,856,390 2,523,307

מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה

2,282,967 (632,315)

עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים

901,503 3,184,470

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

3,184,470 2,552,155

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

(א) התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת**הוצאות (הכנסות) שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים**

157,212	154,025
(1,659)	(2,631)
(1,522)	(1,938)
1,958,566	(1,611,219)

פחת והפחתה
רווח הון, נטו
ריבית פיקדונות
שחיקה (שערך) והתאמת השקעות באיגרות חוב של ממשלת ישראל לשווי הוגן

שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות

(1,154,251)	(1,180,554)
(53,366)	(175,834)
(1,456,696)	(324,019)
14,844	(110,606)
(108,901)	(504)
(553,897)	(35,070)
1,253,100	47,800
174,613	105,210
29,501,600	96,042,400
(44,598)	21,688

גידול בחייבים דמי ביטוח
גידול בחובות הציבור
גידול בחובות ממשלת ישראל
קיטון (גידול) בחייבים אחרים וריבית לקבל
קיטון בזכויות עובדים בעת פרישה
קיטון בזכאים אחרים
גידול בזכאים לגמלה
גידול בהתחייבות בגין קרנות מיועדות
גידול בקרנות הביטוח
גידול (קיטון) בהפרשה לתביעות משפטיות

29,685,045	92,928,748
------------	------------

(ב) פעולות מהותיות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים

רווחים אקטואריים ממדידה עוקבת של
התחייבויות בגין זכויות עובדים כנגד הדוח על השינויים
בגרעון בהון

316,743	245,175
---------	---------

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 – כללי

- א. המוסד לביטוח לאומי הוא תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. המוסד לביטוח לאומי הוקם בשנת 1954 ופועל מתוקף "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995". המוסד לביטוח לאומי נועד להבטיח לאוכלוסיות חלשות ולמשפחות שנקלעו למצוקה זמנית או ממושכת בסיס כלכלי לקיומן. בחוק הביטוח הלאומי ענפים בתחומי ביטוח אזרח ותיק ושארים, אמהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, נפגעי תאונות, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופירוק תאגיד. מלבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד לביטוח לאומי שירותי שיקום, הכשרה מקצועית, שירותי סיעוד ועוד.
- ב. כמשתקף בדוחות הכספיים, הגרעון הנצבר של הביטוח הלאומי ליום 31 בדצמבר 2024 מסתכם לסך של כ-810 מיליארדי ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות הביטוח הלאומי בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים זכאים עד למועד הדוחות הכספיים בארבע ענפי ביטוח ארוכי טווח המציגים התחייבות בסך של כ-1,100 מיליארדי ש"ח. זאת בהתאם למדיניות החשבונאית של הביטוח הלאומי. ראה באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית. בחוות הדעת האקטוארית בדוח האקטוארי המלא של הביטוח הלאומי ליום 31 בדצמבר 2022, שהוגש לשר העבודה בפברואר 2024 נרשם כי: "בשנת 2036 הקרן צפויה להתרוקן וללא מימון נוסף, המוסד לא יהיה מסוגל לשלם את מלוא התחייבויותיו על פי החוק. "הקרן" - נכסי המוסד המושקעים בשני סוגי אג"ח מדינה". בהתאם להחלטה של שר העבודה תוקם ועדה ציבורית לחיזוק האיתנות הפיננסית של הביטוח הלאומי שתמונה על ידו, אשר מטרתה לגבש תוכנית פיננסית אשר תאפשר לביטוח הלאומי לעמוד בכל התחייבויותיו לציבור המבוטחים. נכון לתאריך החתימה על הדוחות הכספיים טרם התקבלה החלטה בקשר למועד הקמת הוועדה.
- ג. השפעת מלחמת "חרבות ברזל"
- ביום 7 באוקטובר 2023 בעקבות מתקפת פתע על ישראל והמצב הביטחוני, הכריזה ממשלת ישראל על מלחמת "חרבות ברזל" אשר עדיין נמשכת בימים אלו. כתוצאה מכך נקבעו הגבלות שונות ובכללן אזורים בהם קיימות הגבלות על תנועת אזרחים, הגבלה על התכנסויות, שינויים בפעילות מערכת החינוך בישובים רבים, פינוי ישובים סמוכים לגבולה הצפוני של המדינה ובאזור עוטף עזה, גיוס אזרחים רבים לשירות מילואים ועוד. למלחמת "חרבות ברזל", להתקפות על ישראל ולפעולות שנקטה ממשלת ישראל השפעות ישירות ועקיפות על תקציב ופעילות הביטוח הלאומי אשר עשויות להיות משמעותיות. בהיבט הפעילות של הביטוח הלאומי, במלחמת "חרבות ברזל" העניק הביטוח הלאומי מענה לנפגעים הרבים, בני משפחותיהם וכן לכלל המבוטחים שמצב החירום השפיע עליהם באמצעות קידום תיקוני חקיקה.
- להלן פירוט ההשפעות העיקריות על פעילות הביטוח הלאומי כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל" לשנת 2024 כולל פעילויות ייעודיות שבוצעו והשפעתן על הדוחות הכספיים לשנת 2024:
- ביום 7 באפריל 2024 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי וממשלת ישראל בדבר מתן מענק חזרה ומענק חד פעמי לתושבים שפנו או רוענו מבתיים במסגרת מלחמת "חרבות ברזל" ואשר אין מניעה ביטחונית שישובו ליישוביהם. ראה באור 8.ג.
 - ביום 31 ביולי 2024 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי וממשלת ישראל בדבר מתן מענק לתמרוץ תעסוקה בענף הבניין לאור מלחמת "חרבות ברזל". ראה באור 8.ג.
 - ביום 7 בנובמבר 2023 חוקק חוק התגמולים לבני משפחה של חטופים ונעדרים בפעולת איבה, התשפ"ד-2023 [תיקון עקיף (מספר 40) לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה]. לאור הימשכות שהות החטופים בשבי ואי יכולתם להשתכר ניתן מענה באמצעות הסכם מיום 17 למרץ 2024 בין ביטוח לאומי וממשלת ישראל שקבע תגמול מיוחד לחטוף או נעדר. ראה באור 8.ב.
 - ביום 2 בנובמבר 2023 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי וממשלת ישראל בדבר מתן מענק אכלוס עצמאי לתושבים שהתפנו מבתיים או שיצאו מבתיים להתרענונות במסגרת מלחמת "חרבות ברזל", ביום 29 בפברואר 2024 הוארך ההסכם עד ליום 31 באוגוסט 2024, וביום 2 באוגוסט הוארך ההסכם שוב לתקופה מיום 1 בספטמבר 2024 ועד 31 בדצמבר 2024.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 – כללי (המשך)

ג. השפעת מלחמת "חרבות ברזל" (המשך)

5. במסגרת חוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד-2023, נקבעו התאמות בחוק הביטוח הלאומי ובחוק מענק הסתגלות מיוחד לבני 67 ומעלה בנושא אבטלה. תוקפו של התיקון פקע ב 31 בדצמבר 2023 ועל מנת לתת מענה לאוכלוסיות אלו נחתם הסכם בין ביטוח לאומי וממשלת ישראל במסגרתו ניתן מענה משלים לאוכלוסיות אלו עד ל-31 בדצמבר 2024. ראה באור 8.ג.

6. ביום 9 בנובמבר 2023 במסגרת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מספר 238 - הוראת שעה - חרבות ברזל) (תגמולים למשרתים במילואים), התשפ"ד-2023, הוגדל התגמול המזערי למשרתי מילואים בשיעור של 95% מהסכום הבסיסי, לחודש, מחולק בשלושים. תוקפן של הנחיות אלו הוארך עד 31 בדצמבר 2024. ראה באור 8.ב.

7. ביום 29 בנובמבר 2023 נחתם הסכם בדבר מענקי עידוד והמשך תעסוקה - מלחמת "חרבות ברזל". לפי חוק הביטוח הלאומי, תוקפן של ההנחיות הוארך ביום 2 במאי 2024 עד 30 ביוני 2024, וביום 24 בדצמבר 2024 עד ליום 31 בדצמבר 2024. ראה באור 8.ג.

תיקוני החקיקה וההסכמים המפורטים לעיל לרבות השתתפות בהוצאות מינהל מומנו על ידי משרד האוצר ומשרד הביטחון.

בשלב הנוכחי, בשל מגבלות הנובעות מהמצב הביטחוני ולאור חוסר הוודאות לגבי המשך המלחמה והשפעתה על הכלכלה בכלל ועל פעילות הביטוח הלאומי בפרט, אין באפשרות הביטוח הלאומי להעריך את ההשפעה הכספית, למעט סעיפים ספציפיים שניתן בהם גילוי.

ככל שהמלחמה תימשך ו/או תסלים לחזיתות נוספות, עשויות להיות לכך השפעות נוספות על פעילות הביטוח הלאומי.

ד. הגדרות

הביטוח הלאומי	-	המוסד לביטוח לאומי.
החוק	-	חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995.
מטבע הדיווח	-	הוא המטבע המשמש בהצגת הדוחות הכספיים.
מדד	-	מדד המחירים לצרכן המתפרסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
צדדים קשורים	-	כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
אנשי מפתח בהנהלה	-	כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
שווי הוגן	-	הסכום שבו ניתן להחליף נכס, או לסלק התחייבות, בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) הצהרה לגבי יישום תקני חשבונאות ממשלתיים

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים ובכפוף למדיניות מינהלת הביטוח הלאומי כמפורט להלן. תקנים אלה מפורסמים על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית ומבוססים על תקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הציבורי (IPSAS) המפורסמים על ידי הוועדה הבינלאומית לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB). הביטוח הלאומי מאמץ את הוראות התכ"ס בהתאם לשינויים המחייבים.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי מינהלת הביטוח הלאומי ביום 11 במאי 2025.

(2) בסיסי המדידה ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות שונים המוצגים על בסיס מדידה אחר, כמפורט בבאורים לדוחות הכספיים. עיקרי המדיניות החשבונאית המתוארים להלן, יושמו באופן עקבי ביחס לכל השנים המוצגות, אלא אם צוין אחרת.

(3) שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעת הכנתם של הדוחות הכספיים, עריכתם והצגתם על פי כללי החשבונאות המקובלים, נדרשת מינהלת הביטוח הלאומי להשתמש בשיקול דעת, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל סכומים של נכסים והתחייבויות. מעצם טיבם של אומדנים והנחות, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים, נדרשת מינהלת הביטוח הלאומי להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול הדעת בקביעת האומדנים, מתבססת ההנהלה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים, וכן על הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

להלן מידע בדבר הנחות שהניח הביטוח הלאומי לגבי העתיד וגורמים עיקריים אחרים לחוסר ודאות בקשר לאומדנים, שקיים סיכון משמעותי שתוצאתם תהיה תיאום מהותי לערכים בספרים של נכסים והתחייבויות במהלך שנת הכספים הבאה:

א. איגרות חוב של ממשלת ישראל -

איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים שינבעו לביטוח הלאומי במהלך חיי איגרות החוב. שיעור ההיוון המשמש בחישוב הינו בהתאם לווקטור ריביות של איגרות חוב תלוש אפס. שינוי בשיעור ההיוון לאור השינוי בווקטור כאמור, עשוי להשפיע על ערכן של איגרות החוב המוצגות בדוחות הכספיים.

ב. יישום מודל הערכה מחדש של רכוש קבוע -

החל משנת 2012 המבנים מוצגים על בסיס שווים ההוגן, כאשר שינויים בשווים ההוגן נזקפים לדוח על השינויים בגרעון בהון. לצורך קביעת השווי ההוגן מתבסס הביטוח הלאומי על הערכות שווי המבוצעות על ידי שמאי מקרקעין חיצוניים בלתי תלויים בעלי ידע, ניסיון ומומחיות נדרשים. הערכות השווי נקבעות לפי שיטות הערכה מקובלת לנכסי נדל"ן. השמאות האחרונה בוצעה בשנת 2022.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

(3) שימוש באומדנים ושיקול דעת (המשך)

- ג. התחייבויות בגין זכויות עובדים -
התחייבויות בגין זכויות עובדים מבוססות על מספר רב של נתונים, תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבויות כרוך בקביעת הנחות, בין השאר לגבי שיעורי ההיוון, שיעורי תשואה צפויים, שיעור עליית השכר, שיעורי תחלופת עובדים והנחות שונות נוספות. קיימת אי-ודאות מהותית בגין הנחות אלו ושינויים בהן עשויים להביא לגידול או קיטון בערכן של ההתחייבויות בספרים. ראה גם באור 15.
- ד. קרנות הביטוח -
קרנות הביטוח מבוססות על אומדני התחייבויות אקטואריות של ענפי הביטוח: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד כלפי מבטחים, שלגביהם נוצרה עילת זכאות לתאריך הדיווח. שינוי בהנחות אקטואריות עשויים להשפיע באופן מהותי על ערכן של ההתחייבויות. ראה גם באור 16.
- ה. הפרשה לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות -
בהסתמך על חוות דעתם של היועצים המשפטיים של הביטוח הלאומי, נקבעים סיכויי תביעות משפטיות שהוגשו כנגד הביטוח הלאומי, במידת האפשר, ועל פיהם נאמד הסכום אותו יש לכלול כהפרשה בדוחות הכספיים. הערכות אלה מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על ניסיון העבר. תוצאות התביעות בפועל עלולות להיות שונות מהערכות אלה דבר שעשוי לגרום לביטול או יצירת הפרשה בגין תביעה. ראה גם באור 17 ו-18.

(4) תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי של הביטוח הלאומי הינו שנה. לפיכך, הנכסים השוטפים וההתחייבויות השוטפות כוללים פריטים המיועדים והצפויים להתממש בתקופת המחזור התפעולי העוקבת.

ב. הצמדה

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד המתאים לגבי כל נכס או התחייבות.

פריטים על מדד המחירים לצרכן ושעורי השינוי בתקופת הדוח:

31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
102.0	105.0	108.4	מדד המחירים לצרכן - בגין (על בסיס 2022)
101.7	105.1	108.7	מדד המחירים לצרכן - ידוע (על בסיס 2022)
שעור השינוי באחוזים			
2022	2023	2024	
5.3	3.0	3.2	מדד המחירים לצרכן - בגין
5.3	3.3	3.4	מדד המחירים לצרכן - ידוע

באורים לדוחות הכספיים

באור 2-עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי. שווי מזומנים כוללים, בין היתר, פיקדונות לזמן קצר שהופקדו בבנק ישראל או בבנקים אחרים, אשר מקיימים את הקריטריונים לעיל.

ד. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשה לחובות מסופקים מחושבת בשיעור מסוים מסכום החובות בהתאם לאומדנים המחושבים לפי סוג החוב. השיעור נקבע על בסיס הערכת מנהלת הביטוח הלאומי המתבססת על ניסיון העבר. על פי הערכת מנהלת הביטוח הלאומי ההפרשה משקפת בצורה נאותה את ההפסד הגלום בחובות שגבייתם מוטלת בספק.

ה. הפרשות

הפרשות מוכרות בדוחות הכספיים כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: קיימת לביטוח הלאומי מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) בהווה כתוצאה מאירועי העבר, צפוי שיידרש תזרים שלילי של משאבים המגלמים הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות כדי לסלקה וניתן לערוך אומדן מהימן של סכום המחויבות.

הסכום המוכר כהפרשה, הינו האומדן הטוב ביותר של הוצאה הנדרשת לסילוק המחויבות הקיימת במועד הדיווח. כאשר ההשפעה של ערך הזמן הינה מהותית, סכום ההפרשה יימדד לפי הערך הנוכחי של היציאות החזויות לסילוק המחויבות. הערך בספרים של ההפרשה מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן. סכום התיאום מוכר כהוצאות ריבית. הביטוח הלאומי מכיר בהשבה כאשר, ורק כאשר, קרוב לוודאי שההשבה תתקבל אם הביטוח הלאומי יסלק את המחויבות. ההשבה תטופל כנכס נפרד. הסכום שמוכר בגין ההשבה אינו עולה על סכום ההפרשה.

ו. תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: לביטוח הלאומי קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הביטוח הלאומי יידרש למשאביו הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

ז. איגרות חוב של ממשלת ישראל

איגרות החוב מהוות חלק ממקורות הביטוח הלאומי לכיסוי קרנות הביטוח. בהתאם לכך ובמקביל לבסיס ההערכה של קרנות הביטוח (ראה באורים 9 ו-16) מוצגות איגרות החוב בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים, שינבעו לביטוח הלאומי במהלך תקופת איגרות החוב.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

רכוש קבוע מוכר לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן ליחסן במישרין לרכישת רכוש קבוע או להקמתו לשם הבאתו למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר עבודה ישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה. כאשר נכס מתקבל ללא עלות או בעלות סמלית, עלותו היא שווי הונון במועד קבלתו.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המקושר אליו, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

עלות הנכסים אשר במימון רכישתם השתתפו גורמי חוץ מוצגת לאחר ניכוי סכום ההשתתפות.

חלקי חילוף, ציוד עזר וציוד גיבוי מסווגים כרכוש קבוע כאשר הם עומדים בהגדרת רכוש קבוע בהתאם לתקן חשבונאות ממשלתי 17, אחרת הם מסווגים כמלאי.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

בתקופות שלאחר ההכרה הראשונה פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי עלותם בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

החל משנת 2012 המבנים מוצגים לפי מודל הערכה מחדש (שווי הונון במועד ההערכה מחדש), בניכוי פחת שנצבר לאחר מכן ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו לאחר מכן.

במהלך שנת 2022 נערכה הערכת שווי לעדכון מבני הביטוח הלאומי, אשר הסתכמה בכ-717 מיליוני ש"ח ונזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון.

הערכות השווי של המבנים בשנת 2022 נעשו על ידי מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים. העלייה בערך המבנים כתוצאה מהערכה מחדש, נזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון. קרן ההערכה מחדש תיזקף לעודפים בעת מימוש הנכסים אליהם היא מתייחסת.

רווח או הפסד הנובע מגריעת פריט רכוש קבוע ייקבע כהפרש בין התמורה נטו מהמימוש, אם קיימת, לבין הערך בספרים של הפריט, וירשם בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח על הביצוע הכספי.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט, אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית או פוטנציאל השירות הגלומים בפריט תזרם לביטוח הלאומי וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע.

עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. רכוש קבוע (המשך)

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר שלו.

נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה.

פחת נזקף לדוח על הביצוע הכספי (אלא אם נכלל בערך בספרים של נכס אחר), לפי שיטת הקו הישר על פי אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק משמעותי מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זאת משקפת את דפוס צריכת ההטבות הכלכליות העתידיות או את פוטנציאל השירות הגלומים בנכס. נכסים חכורים בחכירה מימונית, לרבות קרקעות ושיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה או השכירות לבין אורך החיים השימושי של הנכס, אלא אם צפוי באופן סביר שהביטוח הלאומי יקבל בעלות על הנכס בתום תקופת החכירה. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופת ההשוואה הינו כדלקמן:

מבנים	-	50 שנה
שיפורים במושכר	-	10 שנים
מחשבים וציוד היקפי	-	3-5 שנים
ריהוט וציוד משרדי	-	כ- 16 שנה
כלי רכב	-	כ- 6 שנים

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש בכל שנת דיווח. שינויים, ככל שישנם, מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי.

ט. נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה

נכס בלתי מוחשי הינו נכס לא כספי, הניתן לזיהוי וחסר מהות פיזית. נכס ניתן לזיהוי אם הוא ניתן להפרדה או שנובע מהסדרים מחייבים (לרבות זכויות חוזיות או זכויות משפטיות אחרות), וזאת מבלי להתחשב אם זכויות אלה ניתנות להעברה או ניתנות להפרדה מהישות או מזכויות וממחויבויות אחרות.

הכרה לראשונה

נכס בלתי מוחשי שנרכש על ידי הביטוח הלאומי, מוכר לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן ליחסן במישרין להכנת הנכס הבלתי מוחשי לשימוש המיועד. יציאה בגין פריט בלתי מוחשי שהוכרה לראשונה כהוצאה, אינה מוכרת כחלק מהעלות של נכס בלתי מוחשי במועד מאוחר יותר.

מחקר ופיתוח

היציאות הקשורות בפעילויות מחקר המבוצעות במטרה לרכוש ידע והבנה מדעיים או טכניים חדשים, נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

פעילויות פיתוח קשורות בתוכנית לייצור מוצרים, לרבות פיתוח תוכנות, או תהליכים חדשים או לשיפור משמעותי של מוצרים ופיתוח תוכנות או תהליכים קיימים. עלויות בגין פעילויות פיתוח אלו מוכרות כנכס בלתי מוחשי אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; המוצר או התהליך ישימים מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית או פוטנציאל שירות עתידי מהמוצר ולביטוח הלאומי כוונה, יכולת ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בנכס או למכרו.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה (המשך)

עלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי בגין פעילויות הפיתוח כוללות את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר, הוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד ועלויות אשראי שהוטנו. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

מדידה עוקבת

נכס בלתי מוחשי מוצג לפי עלות בניכוי כל הפחתה שנצברה ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו, יתר העלויות נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

הפחתה

סכום בר פחת של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר מוקצה באופן שיטתי על פני אורך חייו השימושיים לפי שיטת הקו הישר. הוצאות ההפחתה מוכרות כהוצאות בדוח על הביצוע הכספי, אלא אם הן נכללות בערך בספרים של נכס אחר. מוניתין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים לפחות אחת לשנה לירידת ערך.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בביטוח הלאומי אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, נכסים בלתי מוחשיים אלו, כגון עלויות פיתוח, נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הם הופכים להיות זמינים לשימוש.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופת ההשוואה הינו כדלקמן:

תוכנה ופרויקטי מחשוב - 5-15 שנים

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש בכל שנת דיווח. שינויים, ככל שישנם, מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי. הביטוח הלאומי בוחן את אומדן אורך החיים השימושי של נכס בלתי מוחשי שאינו מופחת לפחות מדי שנה על מנת לקבוע האם האירועים והנסיבות ממשיכים לתמוך בקביעה כי לנכס הבלתי מוחשי אורך חיים בלתי מוגדר.

י. זכאים לגמלה

הזכאויות לגמלה למבוטחים מחושבות על ידי אקטואר הביטוח הלאומי עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח ובגין השנים הקודמות לה וטרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגין זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי. הזכאויות לגמלה חושבו בגין קצבאות המשולמות לפי חוק הביטוח הלאומי בלבד.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. תמיכות, העברות והקצבות

תמיכות הן הטבות לרווחת הציבור המסופקות על ידי הביטוח הלאומי, שעבורן הוא אינו מקבל תמורה ישירה ממקבלי אותן הטבות, השווה בקירוב לערכם והשירותים שסופקו.

תמיכות המקיימות את התנאים שלהן, מוכרות כהוצאות במהלך תקופת הדיווח:

1. התקיימו תנאי הזכאות לקבלת התמיכה במהלך תקופת הדיווח.
2. סכום ההוצאה ניתן למדידה באופן מהימן.

תמיכות נרשמות כהתחייבות בדוחות הכספיים בתקופה בה התרחשו אירועים שיצרו את התמיכה, כל עוד מתקיימים כל אלה:

1. לביטוח הלאומי יש מחויבות קיימת בגין תמיכה כתוצאה מאירוע מהעבר,
2. צפוי כי יידרש תזרים של משאבים החוצה בגין המחויבות וכן,
3. ניתן לאמוד את סכום התמיכה באופן מהימן.

הסוגים העיקריים של תמיכות הניתנות על ידי הביטוח הלאומי הם:

תמיכות בגין קרנות מיועדות

התחייבויות אלה מתייחסות לפעולות בקרנות באמצעותן מממן הביטוח הלאומי על פי החוק פעולות מיוחדות בתחומים - שירותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה פעולות מיוחדות ופיתוח שירותים לילדים בסיכון.

ההתחייבויות הן בגין הסכמים שנחתמו עם הביטוח הלאומי ואשר מחייבים אותו בתשלומים העומדים לפרעון לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי. השינוי בהתחייבויות נזקף להוצאות תמיכות בדוחות על הביצוע הכספי.

יב. התחייבויות בגין זכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו

התחייבויות הביטוח הלאומי בגין פנסיה תקציבית וצוברת מחושבות תוך שימוש בהערכות אקטואריות על ידי אקטואר הביטוח הלאומי.

החל משנת 2019, רווחים או הפסדים אקטואריים הנובעים ממדידה עוקבת של ההתחייבות האקטוארית בגין פנסיה תקציבית, נזקפים ישירות לדוח על הגרעון בהון.

התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד, באשר לעובדים שאינם נכללים בפנסיה תקציבית, מחושבות בהתאם לתנאי העסקה של אותם עובדים.

ההתחייבויות בגין ימי חופשה וימי מחלה שלא נוצלו על ידי העובדים מכוסות על ידי הפרשות בדוחות הכספיים. חלקן של משרד האוצר במימון התחייבויות אלה חושב על פי השיעור הממוצע של השתתפותו בהוצאות המינהל ונרשם במסגרת נכסי הביטוח הלאומי.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. קרנות הביטוח

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח לתאריך הדוח על המצב הכספי כלפי אלה מהמבוטחים או תלויים, שלגביהם נוצרה עד ליום הדוח על המצב הכספי עילה לזכאות ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות הביטוח הלאומי הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". מאידך אין הדוח על המצב הכספי כולל בצד הנכסים את ייחולי הביטוח הלאומי להכנסות מדמי ביטוח שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזור ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי הביטוח הלאומי כענפים ארוכי מועד. הביטוח הלאומי אינו מחשב קרן בענף ילדים. כמו כן הביטוח הלאומי אינו נוהג לחשב קרנות בענפים שהוגדרו על ידו כקצרי מועד.

קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר הביטוח הלאומי (ראה באור 16).

תקן דיווח כספי למגזר הציבורי מספר 42 - הטבות סוציאליות

בחודש ינואר 2019, פרסם המוסד הבינלאומי לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB) את תקן דיווח כספי למגזר הציבורי מספר 42 בדבר הטבות סוציאליות - (Social Benefits) (להלן - IPSAS 42 או התקן).

התקן קובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי של התחייבויות בגין תשלומי הטבות סוציאליות, בהתאם להגדרה בתקן.

התקן כולל שתי גישות להכרה ולמדידת הטבות סוציאליות:

1. גישת האירוע המחייב (Obligating event approach)

בהתאם לגישה זו, שהינה הגישה הכללית בתקן, ישות תכיר בהתחייבות ובהוצאה בגין תוכניות להטבות סוציאליות כאשר:

- א. לישות קיימת מחויבות נוכחית שנובעת מאירוע מהעבר ליציאת משאבים.
- ב. המחויבות יכולה להימדד בדרך שמקיימת את המאפיינים האיכותיים.

בהתאם לגישה זו ההתחייבות וההוצאה יוכרו בגין הזכאות לקבלת התשלום הבא בלבד. כך למשל, בתוכניות בהן משולם סכום חודשי על בסיס עמידה בתנאי הזכאות במועד שחלף, ההתחייבות תייצג את התשלום שהישות צופה לשלם בחודש העוקב בלבד.

הוראות מעבר - על פי גישה זו יישום התקן ייעשה באופן רטרואקטיבי.

2. גישת חוזה הביטוח (Insurance approach)

בהתאם לגישה זו ישות תכיר בנכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות המתייחסים לתוכניות להטבות סוציאליות, בדרך של הקשה לדרישות של תקנים בינלאומיים ואחרים הדנים בחוזי ביטוח.

ישות רשאית ליישם גישה זו, אך אינה מחויבת, רק כאשר:

- א. התוכנית מיועדת להיות ממומנת במלואה באמצעות הפקדות.
- ב. קיימות ראיות לכך שהישות מנהלת את התוכנית באופן זהה למנפיק של חוזי ביטוח, לרבות הערכה של הביצוע הכספי ושל המצב הכספי של התוכנית על בסיס מתמשך.

הוראות מעבר - על פי גישה זו על הישות ליישם את הוראות המעבר בתקנים הבינלאומיים הדנים בחוזי ביטוח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. קרנות הביטוח (המשך)

התקן מונה את דרישות הגילוי בכל אחת מהגישות.

נקבע שהתקן ייושם בתקופות שנתיות המתחילות ב-1 בינואר 2022, אולם בעקבות התפרצות נגיף הקורונה נדחה יישום התקן על ידי המוסד הבינלאומי לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB), לשנת הכספים 2023. אימוץ מוקדם אפשרי.

הביטוח הלאומי בחן את השלכות התקן על הדוחות הכספיים. במסגרת הבחינה כאמור, שקלה מנהלת הביטוח הלאומי את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכל אחד מענפי הביטוח. לשם כך נעשה מיפוי של הגמלאות השונות והטיפול הנדרש לכל אחת מהן במסגרת תחולת התקן. בהתאם למיפוי הנ"ל צופה הביטוח הלאומי כי ליישום התקן עשויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים ובפרט על הגרעון הנצבר של הביטוח הלאומי העומד ביום 31 בדצמבר 2024 על סך של כ- 810 מיליארדי ש"ח ועל סעיף קרנות הביטוח העומד ביום 31 בדצמבר 2024 על סך של כ- 1,100 מיליארדי ש"ח.

המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית נמצא בתהליך בחינה של אימוץ התקן במדינת ישראל. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית ממשלתית טרם אישר את אימוץ התקן בישראל.

בהתאם לסיכום בין מינהלת הביטוח הלאומי והחשב הכללי באוצר, הביטוח הלאומי ממשיך ליישם את המדיניות הקיימת (כמפורט לעיל) עד לקבלת החלטה בנושא.

יד. פעילות עבור אחרים

דמי ביטוח בריאות -

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ממועד תחולת החוק מנועות קופות החולים לגבות דמי ביטוח לכיסוי סל הבריאות. על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה הביטוח הלאומי מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה הביטוח הלאומי את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, השלמת מימון סל הבריאות מועברת אף היא ממשרד הבריאות לביטוח הלאומי. הביטוח הלאומי מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

גמלאות מכוח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים -

הביטוח הלאומי מבצע תשלומי גמלאות שאינן כוללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי משרד האוצר ומשרד הביטחון.

פעילות עבור אחרים מוצגת בדוחות הכספיים על בסיס מזומן בהתאם לתשלומים שבוצעו בפועל בשנת הדוח ולא על בסיס מצטבר, מאחר ופעילות זו אינה נכללת בחוק הביטוח הלאומי. ראה גם באור 8.ב.

טו. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין

עסקאות שאינן חליפין הן עסקאות שאינן כוללות חליפין של ערכים, השווים קירוב זה לזה, בין הצדדים לעסקה.

הכנסות מעסקאות שאינן חליפין כוללות את סוגי ההכנסות הבאות:

(1) מסים - הכנסות מדמי ביטוח

סכומים שהביטוח הלאומי גובה בדמי ביטוח מכוח חוקים ו/או תקנות למעט סכומים שהביטוח הלאומי גובה עבור גורמים אחרים. ההכנסות מדמי ביטוח שהוכרו בדוחות הכספיים אינן כוללות קנסות או עונשים אחרים המוטלים עקב הפרות חוק למעט קנסות וקביעות המוטלים מכוח חוק הביטוח הלאומי. הכנסות בגין דמי ביטוח אשר הוכרו בדוחות הכספיים הינם חובות המס הוודאיים, אשר בגינם קיימת יכולת גבייה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

(2) העברות

העברות הינן הכנסות מעסקאות שאינן חליפין, שאינן מסיים או תקציב. הכנסות מהעברות כוללות: סיוע מחו"ל שנוצל, תרומות, מתנות, קנסות או עונשים אחרים המוטלים עקב הפרת חוק ועוד.

נכס הנוצר כתוצאה מעסקה שאינה חליפין נמדד בעת ההכרה לראשונה לפי שווי ההוגן במועד הרכישה. הכנסות מעסקאות שאינן חליפין מוכרות בגובה הנכס שהוכר בגין אותה עסקה, בניכוי כל התחייבות שהוכרה. כאשר ההתחייבות מוקטנת במועד מאוחר יותר, בשל התרחשותו של אירוע מס או עקב התקיימותו של תנאי, סכום הקטנת ההתחייבות מוכרת כהכנסות.

בהתאם לכך, הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נכללות בדוחות על הביצוע הכספי כמפורט להלן:

(א) מסיים - הכנסות דמי ביטוח

(1) הכנסות דמי ביטוח נרשמות על בסיס מצטבר כמפורט להלן:

- הכנסות ממעסיקים בגין עובדים שכירים - על פי דיווחי המעסיקים בהתאם לשכר העובדים.
- כאשר לא התקבל דיווח נרשם החיוב על פי קביעת הביטוח הלאומי.
- הכנסות מלא שכירים - על פי חיובי הביטוח הלאומי בהתאם לשומת המס האחרונה של המבוטח או בהתאם לשיעור המינימלי הקבוע בחוק.

(2) הכנסות דמי ביטוח מוצגות בתוספת שיפוי מהאוצר כמפורט להלן:

- על פי הוראות סעיף 32 (ג) לחוק (בתוקף מיולי 2002), מקציב האוצר לביטוח הלאומי מדי חודש סכומים בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה הביטוח הלאומי ממעסיקים ומעובדים לא שכירים בחודש שלגביו מחושב התשלום. החל משנת 2003 מתקבל שפוי האוצר רק על פי הוראות סעיף 32 (ג).

(3) דיווחי המעסיקים וחיובי הלא שכירים כוללים דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות. הכנסות מדמי ביטוח כוללות הכנסות בגין ביטוח לאומי בלבד.

(ב) העברות - השתתפות תקציב המדינה

הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה נרשמות על בסיס מצטבר. אופן חישוב הקצבת משרד האוצר הינו כדלהלן:

- (1) בכל ענפי הביטוח - הקצבה לפי סעיף 32(א) - שיעור הקצבה אחיד, כאחוז מהתקבולים שגבה הביטוח הלאומי בכל ענפי הביטוח כקבוע בלוח י' ומתשלומי משרד האוצר לפי סעיף 32(ג). בשנת 2024 שיעור ההקצבה המשוקלל עמד על 59.81% (בשנת 2023 - 58.88%).

- (2) בענף אימהות - הקצבה לפי סעיף 32(ג) - משרד האוצר ישפה את הביטוח הלאומי על מלוא ההוצאות שהוציא בגין מענק אשפוז.

- (3) בענפים אזור ותיק ושארים וסיעוד - על פי סעיף 32(ז), ישפה משרד האוצר את הביטוח הלאומי בעבור גידול באוכלוסיות אזור ותיק ושארים וסיעוד (להלן - "המקדם הדמוגרפי"). על פי המקדם הדמוגרפי, השיפוי יחושב כמכפלה בין הפרש השיעורים בגידול האוכלוסיות לאוכלוסייה הכללית, לבין סך קצבאות אזור ותיק ושארים וסיעוד ששולמו. סכום השיפוי הינו עד לתקרה של 750 מיליון ש"ח בשנה. הסכום מתעדכן אחת לשנה בהתאם לשינוי במדד המחירים לצרכן.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. הכרה בהכנסות מעסקאות חליפין

(1) הכנסות ממכירת סחורות

הכנסות ממכירת סחורות (כולל מקרקעין ורכבים) במהלך העסקים הרגיל נמדדות על פי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה או התמורה שיש זכויות לקבלה, בניכוי הנחות מסחריות והנחות כמות. במקרים בהם תקופת האשראי היא קצרה ומהווה את האשראי המקובל בענף התמורה העתידית אינה מהווה.

במקרים בהם תקופת האשראי חורגת מהמקובל בענף, הביטוח הלאומי מכיר בתמורה העתידית כאשר היא מהווה תוך שימוש בריבית הסיכון של הלקוח. ההפרש בין השווי ההוגן והסכום הנקוב של התמורה העתידית מוכר כהכנסת ריבית על פני תקופת האשראי.

הכנסות ממכירת סחורות (כולל מקרקעין) מוכרות כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: קיימת ראייה משכנעת (בדרך כלל ביצוע של הסכם מכירה) שהסיכונים והתשואות המשמעותיים הועברו לקונה, אין לביטוח הלאומי מעורבות נמשכת עם הסחורה, צפויות הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות בגין העסקה וסכומי ההכנסות והעלויות בגין העסקה ניתנים למדידה באופן מהימן.

(2) הכנסות מהספקת שירותים

הכנסות משירותים שהוענקו נזקפות לדוח על הביצוע הכספי באופן יחסי לשלב השלמת העסקה, במועד הדיווח. אומדן שלב ההשלמה מחושב בהתייחס לסקירת העבודה שבוצעה. ההכנסות נמדדות לפי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה או התמורה שיש זכויות לקבלה. לביטוח הלאומי הכנסות מהספקת שירותים לממשלה ולקופות החולים בגין השתתפות גורמים אלו בהוצאות השוטפות של הביטוח הלאומי. ראה ביאור 2.יט. להלן.

(3) הכנסות מריבית

מוכרות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

יז. גמלאות ותשלומים אחרים

גמלאות ותשלומים אחרים כוללים הוצאות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי משרד האוצר על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

תשלומים בעין כוללים בעיקר תשלומים לספקי שירותי סיעוד, הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה והסעת יולדות.

תשלומים אחרים על פי חוק כוללים בעיקר הוצאות בגין מפעלים מיוחדים, מחקרים (סעיף 36 לחוק), הקרן לפיתוח שירותים לנכים (סעיף 220 לחוק), פעולות למניעת תאונות (סעיף 36 לחוק), שיפוי שירות התעסוקה (סעיף 30 לחוק), פיתוח שירותי סיעוד (סעיף 237 לחוק), פעולות מיוחדות למניעת תאונות בעבודה (סעיף 149 לחוק) ופיתוח שירותים לילדים בסיכון (סעיף 74 לחוק).

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ח. הטבות לעובדים

(1) התחייבויות בגין הטבות לעובדים לזמן קצר:

הטבות לעובדים לזמן קצר כוללות משכורות, ימי חופשה, מחלה, הבראה ותשלומי מעביד אחרים ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. כאשר לביטוח הלאומי קמה מחויבות משפטית או משתמעת, שניתנת לאמידה מהימנה, למתן מענקים לעובדים, הביטוח הלאומי מכיר בהתחייבות זו במועד בה קמה ההתחייבות.

(2) התחייבויות בגין סיום יחסי עובד מעביד, נטו: עבור כל התחייבויות הביטוח הלאומי בשל סיום יחסי עובד מעביד נרשמות התחייבויות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות הנהלת הביטוח הלאומי.

י.ט. הוצאות הנהלה וכלליות

(1) הוצאות הנהלה וכלליות הן הוצאות תפעוליות הכרוכות בביצוע הפעילות השוטפת של הביטוח הלאומי, ונרשמות על בסיס מצטבר.

(2) הממשלה וקופות החולים משתתפות בהוצאות הנהלה וכלליות לפי חלקן היחסי, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד - 1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות), כמפורט להלן:

א) על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות כפי שהיו בפועל, הנובעות מביצוע הסכמים בדבר מתן גמלאות בשיעור הקבוע בחוק.

ב) על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק ביטוח בריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות הביטוח הלאומי), התשנ"ה - 1995.

השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

ההוצאות נרשמות במלואן במסגרת ההוצאות בדוח על הביצוע הכספי. השתתפות גורמי החוץ בהוצאות נרשמת כהכנסה מהספקת שירותים. ראה ביאור 2.טז. לעיל.

כ. מגזרים

מגזר הוא פעילות הניתנת להבחנה או קבוצת פעילויות הניתנות להבחנה של הביטוח הלאומי, העשויות להניב הכנסות ובגין עשויות להתהוות לו הוצאות ואשר התוצאות שלו נסקרות באופן סדיר על ידי מקבלי ההחלטות והמנהלה של הביטוח הלאומי, על מנת לאפשר להם לעמוד באחריותם הניהולית, להעריך את ביצועי העבר של הביטוח הלאומי בהשגת מטרותיו ולקבל החלטות בדבר הקצאת משאבים של הביטוח הלאומי בעתיד.

כא. סיווג מחדש

מספרי השוואה מסוימים סווגו מחדש כדי להתאימם להצגה של השנה הנוכחית.

באורים לדוחות הכספיים**באור 3 – מזומנים ושווי מזומנים****הרכב**

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,132,126	2,501,552	בבנק ישראל
46,057	45,243	בבנק הדואר
6,287	5,360	בבנקים אחרים
3,184,470	2,552,155	

באור 4 – חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין-דמי ביטוח**א. הרכב דמי ביטוח לאומי**

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		מעסיקים, נטו (ב. להלן)
6,288,728	7,003,718	מעסיקים פעילים (ג. להלן)
(364,070)	(280,932)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
5,924,658	6,722,786	
464,548	506,193	מעסיקים שאינם פעילים (ד. להלן)
(317,307)	(341,461)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
147,241	164,732	
6,071,899	6,887,518	סה"כ מעסיקים, נטו
2,734,433	2,971,821	לא שכירים
(808,887)	(921,101)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
1,925,546	2,050,720	סה"כ לא שכירים, נטו
804,674	982,879	חוב דמי ביטוח המוסדר על ידי כרטיסי אשראי
194,819	256,182	המחאות לגביה
10	203	חובות דמי ביטוח אחרים
8,996,948	10,177,502	סה"כ חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח

ב. יתרות הזכות קוזזו מיתרות החובה. הסכומים כוללים הפרשי הצמדה וקנסות על פיגור בתשלום דמי ביטוח על פי סעיף 364 לחוק.

ג. יתרת חובות המעסיקים הפעילים כוללת הכנסות לקבל של דמי ביטוח לאומי בגין חודש דצמבר 2024 על סך של כ- 5,087 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 4,961 מיליוני ש"ח), שנגבו בינואר 2025.

ד. לא כולל חובות דמי ביטוח לאומי בסך של 4.4 מיליארד ש"ח (שנה קודמת 4.5 מיליארד ש"ח) בגין מעסיקים לא פעילים שהופרשו במלואם לחובות מסופקים.

ה. בהתאם לחוק ביטוח בריאות (בעבר לפי חוק מס מקביל שתוקפו היה עד ליום 31 בדצמבר 1995) גובה הביטוח הלאומי עבור קופות החולים דמי ביטוח בריאות מן המעסיקים והלא שכירים כחלק מדמי הביטוח. סכומים אלה אינם שייכים לביטוח הלאומי והוא מחויב להעבירם לקופות החולים עם הגביה. יתרות חייבים בגין דמי ביטוח בריאות בגין מעסיקים ובגין מבוטחים לא שכירים, הנכללים במערכות הביטוח הלאומי עומדים על כ- 2,816 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ- 2,470 מיליוני ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 5 – חובות הציבור

א. הרכב

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,101,995	2,253,120	חובות הציבור בגין גמלאות (ב. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
(1,490,568)	(1,665,186)	
611,427	587,934	
6,304,924	6,653,468	חובות תאגידים בפירוק (ג. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
(6,197,848)	(6,474,371)	
107,076	179,097	
1,209,757	1,337,063	פיצוי מצד שלישי (ד. להלן)
1,928,260	2,104,094	סה"כ חובות הציבור

ב. יתרות החייבים במספר ענפי גמלאות אינן כוללות הפרשי הצמדה אשר נרשמים רק בעת גביית החוב בפועל.

בשנת הדוח הוועדה לבחינת חובות של הביטוח הלאומי ביטלה חובות בסך של כ- 13.7 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ- 16.8 מיליוני ש"ח), מחובות הציבור, וזאת בהתאם לנוהל בחינת חובות של הביטוח הלאומי.

ג. חוב מעבידים בגין תשלומי שכר עבודה וסוציאליות ששולמו על ידי הביטוח הלאומי לעובדי תאגידים בפירוק.

ד. היתרה משקפת את אומדן הסכומים להם זכאי הביטוח הלאומי על פי סעיף 328 לחוק מחברות ביטוח וגורמים נוספים, בגין גמלאות המשולמות על ידו לזכאים בשל פגיעה בעבודה, תאונות וכדומה. ראה גם באור 13א.

באור 6 – חייבים אחרים

א. הרכב

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
42,114	46,176	מפרעות והלוואות לעובדים (ב) קופות חולים - מס בריאות (ג) הוצאות מראש אחרים
-	41,597	
29,194	26,624	
16,283	29,970	
87,591	144,367	

ב. המפרעות לא צמודות, אינן נושאות ריבית ועומדות לפירעון בתקופה של 36-6 חודשים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 6 – חייבים אחרים (המשך)

ג. קופות חולים – מס בריאות

ההתחשבות עם קופות החולים מסתיימת מידי שנה עד סוף הרבעון הראשון של השנה העוקבת.

באור 7 – פיקדונות בבנק

פקדונות ב"בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ" למתן הלוואות לעובדי הביטוח הלאומי. ההלוואות ניתנות למטרות שיכון ודיור, רכישת רכב, מימון שכר לימוד ועוד. הריבית על כל סוגי ההלוואות היא בשיעור שנקבע מעת לעת על ידי החשב הכללי. החל מינואר 2009 אין מרווח לבנק יהב תמורת ניהול הפקדון, ביצוע מתן הלוואות וגבייתן.

באור 8 – ממשלת ישראל

א. יתרות לזמן קצר

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
283,396	779,263	משרד האוצר
642,990	469,888	בגין החזר תשלומי גמלאות ואחרים (ב. להלן)
55,374	(4,599)	בגין הקצבות האוצר
8,889	9,967	בגין שיפוי האוצר
(105,117)	(83,975)	בגין סכום מענק לכל אזור
		מס הכנסה ניכויים ומע"מ
885,532	1,170,544	סך יתרות לחובת (לזכות) משרד האוצר
169,809	208,806	משרד הביטחון ואחרים (ב. להלן)
19,223	24,719	סכומים לקבל
1,074,564	1,404,069	

ב. הביטוח הלאומי מבצע תשלומי גמלאות, שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלה מתבצעים על פי חוקים והסכמים שונים.
על פי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי, תשלומים אלה ממומנים על ידי משרד האוצר ומשרד הבטחון. החזרי תשלומי הגמלאות כוללים השתתפות משרד האוצר בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של כ – 451 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 413 מיליוני ש"ח).
גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן אינן מוצגות בדוחות על הביצוע הכספי כהכנסות. להלן פירוט התשלומים ששולמו עבור משרד האוצר ומשרד הבטחון.

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ב. (המשך)

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,893,154	1,853,869
3,440,757	3,474,816
1,992,811	1,931,635
1,769,307	1,966,221
1,393,480	2,470,952
526,769	567,637
189,103	194,666
-	8,158
(57,316)	536
17,297	37,515
172,126	179,487
31,033	29,156
152,524	98,642
18,100	21,153
27,747	11,383
5,657	6,073
4,882	3,808
2,612	2,748
702	1,028
11,580,745	12,859,483

הבטחת הכנסה
השלמת הכנסה גמלת אזרח ותיק ושאר
גמלאות אזרח ותיק ושאר מיוחדות
קצבת נידות
נפגעי איבה (1)
מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
פוליו
מענק חלף הגדלת קצבת נכות
הקלות באבטלה ומענקי קורונה (2)
דמי מזונות
פיצויים לנפגעי הקרנות
אסירי ציון וחסידי אומות העולם
נכות עולים ומונשמים
מתנדבים
סיעוד לעולים
רב עוברי
תגמול ליתום עקב אלימות במשפחה
נפגעי עירוי דם
שוונות

(1) נפגעי איבה

בשנים 2024 ו-2023 הסכום כולל גם תשלומים בגין מלחמת "חרבות ברזל".
ביום 22 באוקטובר 2023 ניתן מענה למשפחות חטופים ונעדרים באמצעות הסכם בין הביטוח
הלאומי וממשלת ישראל, במסגרתו נקבע כי הזכויות הקבועות בחוק נפגעי איבה יחולו בשינויים
המחויבים על בני משפחה של חטופים ונעדרים - להוציא תושבים זרים [עובדים ותיירים], שענינם
הוסדר בהחלטת ממשלה העוסקת בעניין זה.

בעקבות המלחמה חוקק ביום 7 בנובמבר 2023 חוק התגמולים לבני משפחה של חטופים ונעדרים
בפעולת איבה, התשפ"ד-2023 [תיקון עקיף (מספר 40) לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה].
החוק משווה זכאותם של בני משפחה של חטופים ונעדרים לגמלאות והטבות כמו בני משפחה של
חלל. בנוסף, במסגרת תיקון עקיף לחוק מימון הוצאות משפחות חטופים, שבויים ונעדרים,
התשס"ח-2008, נקבעו זכאותם של בני משפחה למענקים רבעוניים לצורך קידום המאמצים
לשחרור החטופים ואיתור הנעדרים. לאור הימשכות שהות החטופים בשבי ואי יכולתם להשתכר
ניתן מענה באמצעות הסכם מיום 17 למרץ 2024 בין ביטוח לאומי וממשלת ישראל שקבע תגמול
מיוחד לחטוף או נעדר (ראה גם באור 1.ג.).

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ב. (המשך)

(2) תשלומים בגין הקלות באבטלה ומענקי קורונה

התשלומים כוללים מענקים בגין הקלות באבטלה, מענק לבני 67+, מענק אבטלה ממושכת, מענק לכל אזור, הטבות ליולדות בתקופת הקורונה, מענק בידוד למעסיקים, מענק חזרה לעבודה ועוד, וכן החזרים בגין מענקים אלו שניתנו בייתר.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הביטחון:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2024	2023
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
26,324,271	6,991,221
39,910	45,885
102,158	84,329
1,473	569
26,467,812	7,122,004

תגמולי מילואים (1)
אבטלה למשוחררי צבא קבע
גמלאות לנפגעי כוחות הביטחון (ועדת גורן)
דמי לידה לחיילות משוחררות

(1) בשנים 2024 ו-2023 הסכום כולל גם תשלומים בגין מלחמת "חרבות ברזל".
ביום 9 בנובמבר 2023 במסגרת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 238 - הוראת שעה - חרבות ברזל) (תגמולים למשרתים במילואים), התשפ"ד-2023, הוגדל התגמול המזערי למשרתי מילואים בשיעור של 95% מהסכום הבסיסי, לחודש, מחולק בשלושים, קרי: סכום של 300 ש"ח בקירוב לכל יום מילואים [במקום 68% מהסכום הבסיסי לחודש, מחולק בשלושים, שהוא סך של 215 ש"ח בקירוב], ביום 17 בינואר 2024 הוארך הסכם זה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ועודכן הסכום המזערי ליום כך שזה יעמוד על סך של 310 ש"ח.

חובות גמלאות נטו (גמלאות שבמימון משרד האוצר):

31 בדצמבר	
2024	2023
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
404,016	423,921
248,844	334,824
222,904	202,398
123,085	112,356
75,844	84,007
18,564	58,734
50,716	50,095
(15,710)	(18,261)
29,685	24,702
1,157,948	1,272,776

הבטחת הכנסה
הקלות אבטלה בגין קורונה
גמלאות אזור ותיק ושארם מיוחדות
השלמת הכנסה אזור ותיק ושארם
דמי מזונות
מענק לכל אזור
קצבת ניידות
מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
אחרים

באורים לדוחות הכספיים**באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)****ג. תשלומים בגין מענקי חרבות ברזל**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
817,144	3,506,441
314,266	351,557
52,593	923,531
5,940	24,937
-	150,076
-	695,976
1,189,943	5,652,518

- מענק אכלוס חרבות ברזל (1)
אבטלה חרבות ברזל (2)
מענק עידוד תעסוקה חרבות ברזל (3)
מענק חרבות ברזל לבני 67+ (2)
מענק חלף אבטלה חרבות ברזל (4)
מענק שיבה חרבות ברזל (5)

(1) מענק אכלוס חרבות ברזל

ביום 2 בנובמבר 2023 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי וממשלת ישראל בדבר מתן מענק אכלוס עצמאי לתושבים שהתפנו מבתיהם או שיצאו מבתיהם להתרענונות במסגרת מלחמת "חרבות ברזל". תושבים אלו זכאים מכוח ההסכם למענק בסך של 200 ש"ח ליום לבגיר ובסך של 100 ש"ח לילד, בהתאם למשך תקופת הזכאות שנקבעה בכל החלטה.

(2) אבטלה ומענק חרבות ברזל לבני 67+

במסגרת חוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראת שעה- חרבות ברזל), התשפ"ד 2023, נקבעו התאמות בחוק הביטוח הלאומי ובחוק מענק הסתגלות מיוחד לבני 67 ומעלה בנושא אבטלה. תוקפו של התיקון פקע ביום 31 בדצמבר 2023, ועל מנת לתת מענה לאוכלוסיות אלו, במהלך שנת 2024 נחתמו הסכמים בין הביטוח הלאומי לממשלת ישראל שתוקפם הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2024.

(3) מענק עידוד תעסוקה חרבות ברזל

ביום 29 בנובמבר 2023 נחתם הסכם בדבר מענקי עידוד והמשך תעסוקה - מלחמת "חרבות ברזל" לפי חוק הביטוח הלאומי. ההסכם כולל מתן שני מענקים לעידוד ותמרוץ תעסוקה. אין כפל מענקים וישולם המענק הגבוה מבין השניים ככל וישנה זכאות לשני המענקים. ההסכם תקף עד ליום 31 בדצמבר 2024.

(4) מענק חלף אבטלה חרבות ברזל

ביום 29 בנובמבר 2023 נחתם הסכם בדבר מענקי עידוד והמשך תעסוקה - מלחמת "חרבות ברזל" לפי חוק הביטוח הלאומי. תוקפן של ההנחיות הוארך ביום 2 במאי 2024 עד 30 ביוני 2024.

(5) מענק שיבה חרבות ברזל

ביום 7 באפריל 2024 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי וממשלת ישראל בדבר מתן מענק חזרה ומענק חד פעמי לתושבים שפנו או רוענו מבתיהם במסגרת מלחמת "חרבות ברזל" ואשר אין מניעה ביטחונית שישובו ליישוביהם.

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ד. יתרות לזמן ארוך

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,193,666	1,209,245

סכומים לקבל

סכומים לקבל בגין חלקו של משרד האוצר בהתחייבויות הביטוח הלאומי לזכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו.

באור 9 – איגרות חוב של ממשלת ישראל

א. בשנת 1980, חתם הביטוח הלאומי הסכם להשקעת העודפים שלו עם ממשלת ישראל, לפיו הביטוח הלאומי ישקיע מידי חודש, את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו (להלן: האיגרות):

האיגרות המונפקות הן משני סוגים, בתנאים המפורטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה בין שני הסוגים.

האיגרות צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית צמודה (המשולמת אחת לשישה חודשים).

ב. התנאים

(1) איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל-20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5% כשמדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.

(2) איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כשמדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש (שיעור הריבית הממוצעת משוקללת לשנת 2024 1.87%, שנה קודמת 1.2%).

ג. המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי המזומנים. איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים, שינבעו לביטוח הלאומי במהלך תקופת איגרות החוב.

ד. ריבית ההיוון - לצורך ביצוע ההיוון נלקח וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

ה. במסגרת מתווה לחיזוק האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי ועצמאות תפקודו, הודיע הביטוח הלאומי בתאריך 12 בספטמבר 2018 לממשלת ישראל ומשרד האוצר, על אי חידושו של הסכם השקעות העודפים עם ממשלת ישראל, החל מיום 1 בינואר 2019, במטרה לקבל לידיו את כספי הביטוח הלאומי ולהשקיע את העודפים המצטברים באופן עצמאי, להלן "הסכם השקעת העודפים".

בהתאם לבקשת משרד ראש הממשלה ומשרד האוצר, נחתם ביום 6 בינואר 2019 הסכם בין הביטוח לאומי לבין נציגי הממשלה, לפיו חודש הסכם השקעת העודפים של הביטוח לאומי בכפוף למספר שינויים ובתנאים כדלקמן:

- משרד האוצר התחייב לא להפחית במהלך שנת 2019 את הריבית על איגרות החוב, בגין עודפי הביטוח הלאומי המושקעים בידיו.
 - ככל שהוצאות השוטפות וההתחייבויות על פי דין של המוסד לביטוח לאומי לשנת 2019 יעלו על האומדן הצפוי של האמור לשנת 2019, הביטוח הלאומי יהיה רשאי להשתמש בתקבולי האג"ח לצורך כיסויין.
- בשנים 2023 ו-2024, השקיע הביטוח הלאומי את סכומי אגרות החוב שנפרעו שלא שימשו למימון שוטף של הפעילות, באגרות חוב חדשות בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם הנ"ל.

באורים לדוחות הכספיים**באור 9 – איגרות חוב של ממשלת ישראל (המשך)****ו. ההרכב**

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
286,101,078	284,982,410	(1) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי השווי ההוגן
(25,837,762)	(27,318,700)	בניכוי - חלות שוטפת
260,263,316	257,663,710	
		(2) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי העלות המותאמת
139,994,931	143,979,073	"עיבל"
112,070,218	113,901,417	איגרת חוב החל מ- 1.4.00
252,065,149	257,880,490	
(19,400,687)	(20,784,833)	בניכוי - חלות שוטפת
232,664,462	237,095,657	

ז. פירעונות

2024	
אלפי ש"ח	
20,784,833	שנת 2025 - חלות שוטפת*
18,684,647	שנת 2026
19,348,971	שנת 2027
19,979,389	שנת 2028
179,082,650	שנים 2029-2044
257,880,490	

* כולל ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2024 בסך 1,621 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 1,567 מיליוני ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 10 – רכוש קבוע

א. הרכב:

סך הכל	רהוט וצויד		כלי רכב		מחשבים וציוד היקפי		שיטורים במוסבר		קרקע ונכילים	
אלפי ש"ח	משרדי	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,432,968	184,125	30,130	450,352	71,999	1,696,362	עלות וערך הוגן	ליום 1 בינואר 2024	תוספות השנה	גריעות השנה	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024
160,077	13,758	9,335	50,320	4,108	82,556					
(6,103)	-	(6,103)	-	-	-					
2,586,942	197,883	33,362	500,672	76,107	1,778,918	פחת שנצבר	ליום 1 בינואר 2024	תוספות השנה	גריעות השנה	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024
562,690	110,058	6,057	357,822	41,527	47,226					
76,284	10,000	5,806	21,899	3,710	34,869					
(5,031)	-	(5,031)	-	-	-	פחת שנצבר	ליום 1 בינואר 2024	תוספות השנה	גריעות השנה	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024
633,943	120,058	6,832	379,721	45,237	82,095					
1,952,999	77,825	26,530	120,951	30,870	1,696,823					
1,870,278	74,067	24,073	92,530	30,472	1,649,136	פחת שנצבר	ליום 1 בינואר 2024	תוספות השנה	גריעות השנה	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

באורים לדוחות הכספיים

באור 10 – רכוש קבוע (המשך)

ב. הערכה מחדש של קרקע ומבנים

כאמור בבאור 2.ח. לעיל, החל משנת 2012 מציג הביטוח הלאומי את הקרקע והמבנים לפי מודל הערכה מחדש. בסוף שנת 2022 נערכו הערכות שווי מעודכנות לקרקעות ולבניינים של הביטוח הלאומי. הביטוח הלאומי התקשר עם שמאי מקרקעין שהינם מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקעות והמבנים שבבעלותו. השווי ההוגן נקבע בהתייחס לראיות מבוססות שוק. יום ההערכה מחדש היה 31 בדצמבר 2022. עדכון שווי הנכסים הסתכם בכ-717 מיליוני ש"ח ונוקף ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון. להערכת הנהלת הביטוח הלאומי, עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, לא חל שינוי מהותי בהערכות השווי של המקרקעין.

ג. זכויות הביטוח הלאומי בקרקע ובניינים הינן כדלקמן:

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
875,851	981,488
773,285	715,335
1,649,136	1,696,823

רישום זכויות בטאבו בבעלות / בחכירה על שם הביטוח הלאומי
ללא רישום בטאבו על שם הביטוח הלאומי (ד. ו-ה. להלן)

ד. זכויות הבעלות במקרקעין טרם נרשמו על שם הביטוח הלאומי בטאבו והן רשומות על שם צד ג', אולם כלולה בהן הערת אזהרה לטובת הביטוח הלאומי, זאת מאחר וטרם הוסדרו הליכי הרישום בין הביטוח הלאומי וצד ג' בלשכת רישום המקרקעין.

ה. זכויות החכירה במקרקעין טרם נרשמו על שם הביטוח הלאומי בטאבו, והן רשומות ברשות מקרקעי ישראל והתקבל אישור זכויות מרשות מקרקעי ישראל בגינן.

ו. שיפורים במושכר, מחשבים וציוד היקפי, כלי רכב, רהוט וציוד משרדי מוצגים בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותו המופחתת מסתכמת בכ-45 מיליוני ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 11 – נכסים בלתי מוחשיים – עלויות פיתוח תוכנה

א. הרכב

סך הכל	נכסים בהקמה		תוכנה ופרויקט ממוחשב
	פרויקטים אחרים (ג)	פרויקט תבל (ב')	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

עלות

1,784,365	-	340,911	1,443,454	ליום 1 בינואר 2024
-	-	(29,902)	29,902	נכסים בהקמה שהחלו לפעול
112,671	9,898	62,530	40,243	השנה
1,897,036	9,898	373,539	1,513,599	תוספות
				ליום 31 בדצמבר 2024

הפחתות

984,512	-	-	984,512	ליום 1 בינואר 2024
77,741	-	-	77,741	תוספות השנה
1,062,253	-	-	1,062,253	ליום 31 בדצמבר 2024

נכסים בלתי מוחשיים, נטו ליום 31 בדצמבר 2024

834,783	9,898	373,539	451,346	
799,853	-	340,911	458,942	נכסים בלתי מוחשיים, נטו ליום 31 בדצמבר 2023

ב. פרויקט תבל

פרויקט תבל החל בשנת 2010. הפרויקט כולל הקמה של תשתיות טכנולוגיות ויישומיות חדשות, והוא מיועד לשרת את תהליכי העבודה הרבים והמגוונים המתבצעים בביטוח הלאומי, תוך דגש על שיפור משמעותי בחוויית הלקוח.

לאור ההיקפים הכספיים המשמעותיים שהושקעו בפרויקט ודחייה במועדי העלייה לאוויר של חלק מהמודלים, בשנת 2017 נעשתה בחינה מקיפה של העקרונות ושל הכלים שפותחו. לאחר בחינה זו נתקבלו החלטות לעניין תיחום הפרויקט ומימוש ההשקעות שנעשו ועוד יעשו, כל זאת תוך חיזוק ושיפור הבקורות והפיקוח השוטף על התכולות שמתקבלות, על לוחות הזמנים שנקבעו ועל ההוצאה התקציבית שאושרה.

במהלך 2018-2021 נפרסה מערכת נכות כללית ושירותים מיוחדים בכל סניפי הביטוח הלאומי, עבור תביעות חדשות בענף, וכן הופעלה ונפרסה בכל הארץ מערכת ועדות פטור ממס.

ביוני 2023 עלתה לאוויר מערכת גמלת ילד נכה ובשנת 2024 הוטמעה בכל הסניפים. בשנת 2024 פותח מקצה לקצה תהליך ועדות רפואיות – נפגעי איבה וכן עלה לאוויר מודול החזר הוצאות טיפולים משלימים לנפגעי איבה.

במהלך שנת 2024 הוסבו כ-48,000 תיקי לקוחות קיימים ממערכת נכות כללית ושר"מ למערכת תבל. במהלך שנת 2024 הוסבו גם כ-41,000 תיקי לקוחות קיימים ממערכת ילד נכה ושר"מ למערכת תבל. עד לסוף שנת 2024 הוסבו כ-243,000 תיקים מקבלי תשלום של נכות כללית ושר"מ. הפרויקט מתקדם בהתאם ללוחות הזמנים והתיחום שהוגדר, בהתאם לכך הישימות להשלמת התכולה שהוגדרה היא גבוהה. הפרויקט מתקצב עד סוף שנת 2025.

באורים לדוחות הכספיים

באור 11 – נכסים בלתי מוחשיים – עלויות פיתוח תוכנה (המשך)

ב. פרויקט תבד (המשך)

החל משנת 2020 הביטוח הלאומי מפחית את המערכות הזמינות לשימוש. אומדן אורך החיים השימושיים נקבע ל- 15 שנים בהתאם להערכות מנהלת הביטוח הלאומי.

ג. הסכומים כוללים השקעה בפרויקט הילה - מעבר למחשוב ענן ובפרויקט המעבר לתוכנת SAP(ERP פיננסי).

ד. העלויות מוצגות בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותן המופחתת מסתכמת בכ- 194 מיליוני ש"ח.

באור 12 – זכאים לגמלה

א. הרכב

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,785,400	1,867,700
1,273,800	1,339,500
1,425,400	1,203,100
1,225,400	1,276,000
829,100	843,700
530,600	577,100
494,600	501,600
51,300	59,300
11,000	6,400
7,626,600	7,674,400

זכאויות לגמלה לפי ענפים

נפגעי עבודה	1,785,400	1,867,700
נכות כללית	1,273,800	1,339,500
פשיטת רגל	1,425,400	1,203,100
סיעוד	1,225,400	1,276,000
אבטלה	829,100	843,700
אזרח ותיק ושארם	530,600	577,100
אמהות	494,600	501,600
ילדים	51,300	59,300
נפגעי תאונות	11,000	6,400

ב. הזכאויות לגמלה מחושבות עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח והשנים הקודמות לה, אשר טרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגין זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי.

ג. החישובים והאומדנים נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר הביטוח הלאומי, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי.

ד. הזכאויות חושבו לקצבאות המשולמות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי משרד האוצר על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

הזכאויות מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר להלן:

ה. בסיסים לעריכת הנתונים

נתונים על תשלומי הגמלאות - בעיקר תשלומי גמלאות אשר שולמו בשנת הדוח עבור זכאות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

ו. השיטה

הזכאויות חושבו בהתאם לשיטת "המשולש" לפיה מחשבים משקלים לשעורי התשלומים הרטרואקטיביים.

ז. הנחות יסוד

(1) הערכת ההתחייבות מבוססת על נתונים וחישובים סטטיסטיים של שיעור התשלומים הרטרואקטיביים שיהיו אחרי תאריך הדוח עבור זכאויות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

(2) ההתחייבויות כוללות אומדן של תביעות שטרם הוגשו לביטוח הלאומי אך מתייחסות לשנת הדוח או לשנים שקדמו לה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 13 – זכאים אחרים

הרכב

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
49,753	3,623	חברות ביטוח - מקדמות בגין פיצוי צד שלישי (א)
39,972	-	קופות חולים - מס בריאות (ב)
76,633	88,007	הפרשה לחופשה
95,468	98,795	עובדים בגין שכר
70,929	82,517	ספקים ונותני שירותים
98,046	126,758	שונים
430,801	399,700	

(א) הסדרת השיבוב בפיצויי תאונות דרכים בחוק

בתיקון לחוק בנובמבר 2021 נקבע כי בכל הקשור לתביעות לפי חוק הפיצויים יחול הסדר התחשבות כולל שבמסגרתו יועבר מידי שנה מחברות הביטוח, בעד התקופה מיום 1 בינואר 2023 ועד 31 בדצמבר 2024, סכום קבוע לטובת פיצוי בשיעור של 10% מדמי הביטוח הנגבים בענף ביטוח רכב מנועי, ובעד התקופה מיום 1 בינואר 2025 ואילך בשיעור של 10.95% מדמי הביטוח הנגבים מענף ביטוח רכב מנועי.

לגבי תאונות דרכים שהתרחשו לאחר 1 בינואר 2014 ועד ליום 31 בדצמבר 2022 ואשר טרם הוגשה לגביהן תביעה או דרישה לביטוח הלאומי, נחתמו בחודש אוגוסט 2021 הסכמים עם חברות הביטוח המאריכים את תקופת ההתיישנות בשנה נוספת לתביעות לפי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי בקשר למקרים שאירעו בשנים 2014 עד 2016. בהתאם להסכמים אלו חברות הביטוח נדרשו להעביר מקדמה בסך של כ- 1 מיליארד ש"ח על חשבון מקרים שהתרחשו לאחר 1 בינואר 2014 ועד 31 בדצמבר 2022. נכון למועד הדוח הכספי, בגין מקדמה זו נותרה יתרה זניחה, מרבית סכום המקדמה קוזז כנגד דרישות שהוציא המוסד ובהתאם לתנאים המפורטים בהסכמים.

(ב) ראה באור 6 (ג).

באור 14 – התחייבות בגין קרנות מיועדות

א. הרכב

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
432,364	507,475	קרן פתוח שירותים לנכים
150,322	166,368	קרן קידום תוכניות סיעוד
71,624	80,060	קרן פתוח שירותים לילדים בסיכון
70,149	75,256	קרן מפעלים מיוחדים
15,984	16,494	קרן מנוף לנפגעי עבודה
740,443	845,653	
(418,360)	(326,990)	בניכוי התחייבויות שוטפות
322,083	518,663	

ב. על פי חוק הביטוח הלאומי, מחויב הביטוח הלאומי לממן באמצעות קרנות פעולות מיוחדות בתחומים: שירותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה, פעולות מיוחדות ופיתוח שירותים לילדים בסיכון. במסגרת החוק הוגדרו הסכומים המרביים שהביטוח הלאומי יכול להתחייב בהם מדי שנה בגין הפעילות בכל אחת מהקרנות.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבויות בגין זכויות עובדים

א. הרכב

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
208,800	224,100	התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד (1)
6,382,400	6,137,000	התחייבות בגין פנסיה תקציבית (2)
6,591,200	6,361,100	

(1) התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד :

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
125,100	137,100	בשל פיצויי פיטורים
83,700	87,000	בשל ימי מחלה
208,800	224,100	

בהתאם לחוקי העבודה וההסכמים הקיימים, מכוסות רוב התחייבויות הביטוח הלאומי בגין פיצויי פיטורים, על ידי הפקדות שוטפות לקופות הגמל (כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005, הכוללות את קרנות הפנסיה, קופות הביטוח וקופות הגמל לתגמולים ולפיצויים, להלן "קופות גמל"), מתוקף סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963.

סכומי הצבירה בקופות הגמל הינם על שם העובד. קופות הגמל מקבלות על עצמן את חבות הביטוח הלאומי הנובעת מהסכמי העבודה ומשחררות את הביטוח הלאומי מתשלומים נוספים, על החלק הרלוונטי של ההתחייבויות.

(2) התחייבות בגין פנסיה תקציבית :

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,171,600	2,038,800	עובדים פעילים
4,210,800	4,098,200	גמלאים מקבלי קצבה
6,382,400	6,137,000	

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
מספר זכאים	מספר זכאים	
750	700	עובדים פעילים
2,308	2,321	גמלאים מקבלי קצבה
3,058	3,021	

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב (המשך) התנועה בהתחייבויות: (3)			
פנסיה תקציבית	פנסיה צוברת ומחלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
6,382,400	208,800	6,591,200	יתרה ליום 1 בינואר 2024
-	12,000	12,000	שינוי בגין פיצויי פיטורין, נטו
-	3,300	3,300	שינוי בגין הפרשה לפדיון ימי מחלה, נטו
18,500	-	18,500	עלות שירות שוטף:
295,900	-	295,900	בגין פנסיה
(292,500)	-	(292,500)	עלות ריבית והצמדה למדד
(267,300)	-	(267,300)	רווחים אקטואריים
			תשלום הטבות לגמלאים, שארים ועובדים זכאים אחרים
6,137,000	224,100	6,361,100	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

ב. התחייבויות בגין סיום יחסי עובד מעביד ובגין פנסיה תקציבית

התחייבויות הביטוח הלאומי כוללות את ההתחייבויות הבאות:

(1) התחייבויות בגין השלמת פיצויי פיטורין לעובדי הביטוח הלאומי שהסדר הפנסיה החל לגביהם אינו הסדר פנסיה תקציבית.

(2) התחייבויות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב), תש"ל-1970 (להלן "חוק הגמלאות"), מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמבואר בסעיף ג' להלן.

ההתחייבויות שחושבו הן לקבוצות הבאות:

א) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד פעיל וכן ההתחייבויות לקצבת שארים וקצבה בשל מצב בריאות לקוי בשל עובד כאמור.

ב) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד אשר פרש לקצבה בשל מצב בריאות לקוי וכן התחייבויות לקצבת שארים בשל עובד כאמור.

ג) ההתחייבויות לקצבה בשל גמלאי אשר זכאי לקצבת פרישה לפי חוק הגמלאות ופרש מעבודתו עד ליום 31 בדצמבר 2024 וכן ההתחייבויות לקצבת שארים בשל גמלאי כאמור.

ד) ההתחייבויות לקצבאות שארים של עובד או גמלאי שנפטר עד ליום 31 בדצמבר 2024.

ג. בסיסים לעריכת הנתונים

(1) נתונים -

א) נתוני שכר ופנסיה - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבויות לעובדים פעילים וגמלאים בהתאמה, הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2024, בתוספת החלק היחסי של התשלומים השנתיים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת הנתונים (המשך)

(1) נתונים - (המשך)

(ב) עובדים שאינם בפנסיה תקציבית - חושבה ההתחייבות להשלמת פיצויים בשיעור של 2.33% מהשכר החודשי לכל שנת עבודה, עבור כל העובדים שאינם בפנסיה תקציבית לכל תקופת העבודה. חישוב ההתחייבות האמורה נעשה מטעמי שמרנות, שכן אין מחויבות להשלמה כאמור בשל נסיבות שונות של סיום עבודה.

(ג) חקיקה בנושא ניכוי תשלומים משכרו של עובד וגיל פרישה - בפרק ט"ז בחוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003, נקבע כי לגבי מעביד אשר הסדר הפנסיה החל לגבי עובדים, או חלק מהם, הוא במסלול פנסיה תקציבית, ינכה המעביד תשלומים בשיעור של 2% מהמשכורת הקובעת המשולמת לעובד או לנושא משרה. בחוק גיל פרישה תשס"ד - 2004, נקבע כי גיל פרישת חובה יועלה בהדרגה מגיל 65 לגיל 67 לגברים ולנשים. בהתאם לכך, תוקן חוק הגמלאות, כך שגיל פרישת חובה לעובד מדינה שונה בהתאם לאמור.

(ד) שינוי מנגנון עדכון המשכורת הקובעת - ביום 14 ביולי 2009 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009, אשר כולל תיקוני חקיקה לחוק הגמלאות (להלן: תיקון לחוק הגמלאות). עיקרו של תיקון החקיקה הינו שינוי שיטת עדכון המשכורת הקובעת, כך שהמשכורת כאמור תעודכן אחת לשנה, בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. במידה ותחול ירידה במדד המחירים לצרכן בשנה מסוימת, לא תחול ירידה במשכורת הקובעת באותה שנה. אולם, ייווצר "חוב" בגין שיעור ירידת המדד והחוב ינוכה מעליית המדד בשנה העוקבת (במידה ותחולנה ירידות במדד המחירים לצרכן במספר שנים רצופות, החוב ימשיך להצטבר והחוב המצטבר ינוכה מעליית המדד שתחול בעתיד). בשנת 2024 חלה עלייה במדד המחירים לצרכן בשיעור 3.43% והמשכורת הקובעת עלתה בינואר 2025 בהתאם לשיעור זה.

(2) שיטה - ההערכות נעשו לפי שווי הוגן ובשיטת Projected Unit Credit.

(3) הנחות היסוד - באופן כללי, הביטוח הלאומי משתמש באותן ההנחות הנלקחות על ידי משרד האוצר בחישוב ההתחייבויות של ממשלת ישראל בגין זכויות עובדים של עובדי המדינה, בדוחותיה הכספיים, כמפורט להלן:

(א) כללי - החישוב נערך בהנחה שהעובדים ימשיכו בעבודתם עד למועד פרישתם לפי ניסיון העבר. חישוב ההתחייבויות נערך על פי הוותק הפנסיוני שצבר הזכאי עד למועד הדוח הכספי ולפי שכר עתידי צפוי ובהנחה שהעובד יפרוש לפנסיה זקנה, במועד בו יתמלאו תנאי זכאותו על בסיס שיעורים של פרישות מוקדמות לפנסיה לפי גיל ומין. שיעורים אלה מבוססים על המספר היחסי של עובדים שפרשו לפנסיה בעבר.

(ב) שיעורי פרישה מוקדמת ושיעורי עזיבה – בשנים 2021-2022 האקטואר היועץ של משרד האוצר בצע מחקר בנושא שיעורי פרישה מוקדמת לגבי עובדי מדינה בפנסיה התקציבית, לצורך שימוש בממצאים בדוחות הכספיים החל מיום 31 בדצמבר 2021 ואילך. תקופת המחקר הייתה 2013-2020. השיעורים חושבו בין היתר, לפי מין וגיל, ונקבעו לפי מספר הפורשים מוקדם בפועל חלקי מספר הפעילים שהיו יכולים לפרוש מוקדם. בנוסף, האקטואר היועץ מצא כי לפי ניסיון העבר תופעת עזיבה (קרי, קבלת מענק וויתור על קבלת תשלומי פנסיה) היא מאוד נדירה לגבי אוכלוסיית הפעילים בפנסיה התקציבית. לפיכך הוחלט לעדכן את שיעור העזיבות ל- 0% החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021 ואילך.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת הנתונים (המשך)

- (ג) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של אגרות חוב תלוש אפס (Coupon - Zero) - חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור הריביות האמור התקבל מחברת מרווח הוגן בע"מ.
- עדכון ווקטור הריבית השנה הביא לקיטון בהתחייבות הנאמד בכ- 0.2 מיליארד ש"ח. בשנת 2023 - שימוש בווקטור עדכני הביא לקיטון הנאמד בכ- 0.5 מיליארד ש"ח.
- (ד) לוחות חיים וגריעה הכוללים שיפורי תמותה – בשנת 2024, בהתאם לחוזר של רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון לגופים מוסדיים שמספרו 2024-9-8. בשנת 2023 לוחות חיים וגריעה הכוללים שיפורי תמותה נלקחו בהתאם לחוזר של רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון לגופים מוסדיים שמספרו 2022-9-18. עדכון הלוחות השנה, הביא לקיטון הנאמד בכ- 0.07 מיליארד ש"ח.
- (ה) שיעור גידול ריאלי בשכר :
- * עובדים פעילים - בשנים 2021-2022 האקטואר היועץ של משרד האוצר בצע מחקר בנושא גידול ריאלי בשכר לגבי עובדי מדינה בפנסיה התקציבית, לצורך שימוש בממצאים בדוחות הכספיים החל מיום 31 בדצמבר 2021 ואילך. תקופת המחקר הייתה 2005-2019. השיעורים חושבו לפי מין וגיל, ונקבעו לפי השכר בשנה העוקבת חלקי השכר בשנה הקודמת, זאת לעובדים שהיו פעילים בשתי השנים הסמוכות.
 - * גמלאים מקבלי קצבה - גידול ריאלי בשכר של 0% לשנה בפנסיית הגמלאי (וזאת בהתאם להסכם שנחתם באפריל 2008 ואושר בחוק ביולי 2009, כאמור לעיל).
- (ו) בשנת 2023, על פי דיווח של נציגי מינהלת הגמלאות במשרד האוצר, עודכנו המשתנים החוקתיים שלהלן :
- * תוספת הדרגה עודכנה ל 16%, זאת במקום 8% שנלקח בשנים קודמות. העדכון משקף גם מקדמת יוקר וגם תוספת דרגה.
 - * תוספת האחוז עודכנה ל 0%, במקום 6% בשנים קודמות, משום שלפי בדיקת מינהלת הגמלאות תוספת הגדלות שירות לפי סעיף 100 לחוק הגמלאות פחות רלוונטית כיום.
- העדכון של המשתנים החוקתיים לא הביא לשינוי מהותי בהתחייבות בשנת 2023.
- (ז) הוצאות הנהלה וכלליות - בהתאם למדיניות שנקבעה על ידי מינהלת הביטוח הלאומי, ההתחייבויות בגין זכויות עובדים אינה כוללת העמסה להוצאות הנהלה וכלליות.
- (ח) ההתחייבויות המדויקות של הביטוח הלאומי לקצבה יוודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי אשר יהיו המבוטחים האחרונים או שאריהם. עד לאותו מועד ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישולמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. הנחות אלו נבחנות מעת לעת ומעודכנות על בסיס נתונים עדכניים.
- (ט) חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות :
- חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות הביטוח הלאומי לפנסיה, פיצויי פיטורין ומחלה חושב על פי השיעור של השתתפותו בהוצאות הנהלה וכלליות ונרשם במסגרת נכסי הביטוח הלאומי.

באורים לדוחות הכספיים**באור 16 – קרנות הביטוח****א. הרכב**

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
518,094,900	543,876,400	אזרח ותיק ושארים
285,938,400	312,878,900	נכות כללית
83,542,600	107,304,000	נפגעי עבודה
116,602,600	136,161,600	סיעוד
1,004,178,500	1,100,220,900	

ב.

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי אלה מהמבוטחים או התלויים של המבוטחים, שלגביהם נוצרה עילה לזכאות עד לתאריך הדוח על המצב הכספי.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות הביטוח הלאומי הנובעות מהגמלאות אשר הביטוח הלאומי יהיה חייב לשלם למבוטחים אשר לגביהם לא נוצרה עילה לזכאות עד לתאריך הדוח על המצב הכספי. מאידך, אין הדוח כולל בצד הנכסים את ההכנסות מדמי ביטוח אשר המבוטחים יהיו חייבים לשלם בעד השנים שלאחר תאריך הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי הביטוח הלאומי כענפים ארוכי מועד. הביטוח הלאומי אינו נוהג לחשב קרנות בענפים אחרים.

ג.

קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית על ידי אקטואר הביטוח הלאומי, כאשר הנחות היסוד נקבעו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי. קרנות הביטוח מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ד-ח להלן.

ד. בסיסים לעריכת הנתונים

החישובים נעשו על בסיס נתונים מקובצים. נערך חישוב לגבי מבוטחים או תלויים של מבוטחים שזכאים לקצבה בתאריך הדוח על המצב הכספי, אף אם טרם הגישו בקשה לקצבה (I.B.N.R - Incurred but not reported).

החישוב נערך על פי סכומי הקצבה העומדים לזכות המבוטחים או התלויים שלהם במועד החישוב, תוך התאמה לשינויים בסכומי הקצבה הצפויים לפי החוק במועד החישוב, כגון פעימות הרשומות בחוק שיגדילו את הקצבה בעתיד.

ה.

השיטה - קרנות הביטוח חושבו לפי שיטת השווי ההוגן.

ו. ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב קרנות הביטוח:

(1) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של איגרות חוב תלוש אפס (Zero Coupon חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות עדכני מתקבל במוסד כל שנה מחברת מרווח הוגן בע"מ. השימוש בווקטור הריביות העדכני לעומת הווקטור משנה קודמת הביא לקיטון בקרנות הביטוח הנאמד בכ- 26 מיליארד ש"ח בשנת 2024 (בשנת 2023 - שימוש בווקטור עדכני הביא לקיטון הנאמד בכ- 52 מיליארד ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – קרנות הביטוח (המשך)

1. ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב קרנות הביטוח (המשך):

2) לוחות התמורה והגריעה ששימשו בבסיס החישוב הינם:

- (א) בענף אזרח ותיק ושארים ובתת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה - נעשה שימוש בשיעורי התמורה שהיוו את הבסיס לחלופה הבינונית מתוך שלוש החלופות "בתחזית אוכלוסיית ישראל עד שנת 2065" שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה במאי 2017. שיעורי תמורה אלו כוללים שיפורים עתידיים בתוחלת החיים.
- (ב) בתתי ענפים נכות נפגעי עבודה וקצבה מיוחדת - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31 בדצמבר 2022 שהוגש לשר העבודה בפברואר 2024. לוחות גריעה בענף נפגעי עבודה מבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2023.
- (ג) בתת ענף נכות כללית מבוגרים צמיתה - נעשה שימוש בלוחות גריעה של מקבלי קצבת נכות כללית צמיתה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31 בדצמבר 2022, המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2023.
- בתת ענף שירותים מיוחדים - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31 בדצמבר 2022, המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2023.
- בתת ענף ילד נכה - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31 בדצמבר 2022, המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2023.
- (ד) בענף סיעוד - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31 בדצמבר 2022, המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2023.

2. שינויים בהנחות ושינויים נוספים

- (א) בענפים אזרח ותיק ושארים ונפגעי עבודה - על פי החוק הקצבאות מעודכנות בינואר של כל שנה בהתאם לגידול במדד המחירים לצרכן בגין חודש נובמבר האחרון לעומת מדד המחירים לצרכן בגין חודש נובמבר בשנה הקודמת. הגידול בקצבאות בינואר 2025 עמד על כ- 3.4% והביא לגידול בקרן ביטוח אזרח ותיק ושארים הנאמד בכ- 17 מיליארד ש"ח, ולגידול בקרנות ביטוח נפגעי עבודה הנאמד בכ- 3 מיליארד ש"ח.
- (ב) בענף נכות כללית (בכל תתי הענף: מבוגרים, שירותים מיוחדים וילד נכה) - בהתאם לחוק ההתייעלות הכלכלית לשנים 2021-2022, בינואר של כל שנה קצבת נכות כללית והקצבאות הנגזרות ממנה מעודכנות בשיעור עליית השכר הממוצע. הקצבאות עלו בינואר 2025 בכ- 6.2%. הגידול בקצבאות הביא לגידול בקרן ביטוח נכות כללית הנאמד בכ- 13 מיליארד ש"ח.
- (ג) בענף סיעוד – נכון לינואר 2025 עודכן התעריף לשעת טיפול ל-66.47 ש"ח (שנה קודמת - 62.37 ש"ח). נעשה שימוש בתעריף המעודכן בדוח הנוכחי. שינוי זה הביא לגידול בקרן ביטוח סיעוד הנאמד בכ- 7 מיליארד ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – קרנות הביטוח (המשך)

ד) בתת ענף נפגעי עבודה נכים –

1) עבור הדוח הנוכחי בוצע שינוי במודל לנוסחת הקצבה הממוצעת. הסיבה היא שמקבלי קצבת נפגעי עבודה להם קצבה נמוכה מקצבת אזרח ותיק עוברים לענף אזרח ותיק בגיל פרישה, ושאר המקבלים (להם קצבה גבוהה מקצבת אזרח ותיק) נשארים בענף נפגעי עבודה אף לאחר גיל פרישה. לכן נוצר מצב בפועל שממוצע הקצבאות של נפגעי עבודה גדל אחרי גיל פרישה. לצורך התאמת המודל למציאות זו בוצע שינוי במודל וכעת הקצבה הממוצעת לאחר גיל פרישה מחושבת בהתאם. השפעת השינוי על קרן הביטוח של נפגעי עבודה היא גידול של כ- 13 מיליארד ש"ח.

2) על מנת לחשב את התשלומים לענף נפגעי עבודה, המודל משתמש בקצבה שוטפת ממוצעת לפי גיל ומין. בשנת הדוח חושבו הקצבאות הממוצעות מנתונים שהתקבלו מאגף המחשוב בתחילת השנה, הכוללים בין היתר, את הקצבה השוטפת בגין דצמבר של כל אחד מהזכאים לקצבת נפגעי עבודה. לעומת זאת, הקצבאות הממוצעות בדוח הקודם חושבו לפי מקור נתונים מוסדי אחר. מאחר ונדרשו מספר התאמות על מנת לבדוד את סכום הקצבה השוטפת במקור הני"ל הוחלט לעבור לחשב את הקצבאות הממוצעות מנתונים שמתקבלים מאגף המחשוב בתחילת כל שנה, כאמור לעיל. השפעת השינוי על קרן הביטוח של נפגעי עבודה היא גידול של כ- 3 מיליארד ש"ח.

ה) בענף אזרח ותיק ושירים -

1) בדוחות הקודמים המודל חישב את כמות מקבלות קצבת אזרח ותיק שהן עקרות בית על ידי הכפלה של סה"כ מקבלי קצבת אזרח ותיק בשיעור עקרות הבית לכל גיל. שיעורי עקרות בית לפי גיל הללו נקבעו בעבר על ידי מחקר. בדוח הנוכחי, בוצע שינוי במודל כך שהחישוב לא יסתמך על השיעורים מהמחקר אלא יקבל את כמות מקבלות קצבת אזרח ותיק שהן מוגדרות בפועל עקרות בית ביום 31 לדצמבר 2024 לפי גיל. השפעת השינוי על קרן הביטוח של אזרח ותיק ושירים היא גידול של כ- 4 מיליארד ש"ח.

2) בדוחות הקודמים לא נכלל סכום ההתחייבות בגין מקבלי מענק פטירה בענף שארים לחישוב קרן הביטוח של אזרח ותיק ושירים. בחינה נוספת נראה שהסכום כן אמור להיכלל בחישוב כפי שכוללים את מענק פטירה של מקבלי קצבת זקנה ונכות, והחל מהשנה הוא נכלל בחישוב. השפעת השינוי על קרן הביטוח של אזרח ותיק ושירים היא גידול של כ- 2 מיליארד ש"ח.

ח. לעניין בחינה מחדש של מדיניות הביטוח הלאומי באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח ראה באור 2.יג.

באורים לדוחות הכספיים

באור 17 – הפרשה לתביעות משפטיות

הביטוח הלאומי מהווה צד בתביעות אזרחיות שונות המוגשות נגדו, אשר בחלקן עשויות להסתיים בפשרות או בפסקי דין נגד הביטוח הלאומי. ההליך השיפוטי עשוי לעיתים להימשך על פני מספר תקופות חשבונאיות, כאשר לאורך התקופה, אומדן ההוצאות בגין התביעות יכול להשתנות. מינהלת הביטוח הלאומי ויועציה המשפטיים, העריכו כי צפוי שחלק מתביעות אלה יגרמו למחויבות במוסד וכי קיים אומדן מהימן של סכום המחויבות.

להערכת מינהלת הביטוח הלאומי בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, הסיכון הקיים, בגין תביעות ליום 31 בדצמבר 2024, מסתכם לכ- 130 מיליוני ש"ח, לעומת כ-107 מיליוני ש"ח בשנה קודמת.

הפרשה לתביעות, הנכללת במסגרת סעיף זה, אינה כוללת התייחסות לתביעות מתחום הגמלאות, הגבייה או בגין תיקי שיבוב, שאינן נוגעות לבסיסי הנתונים הנכללים בחישוב השוטף. תביעות בגין גמלאות ותיקי שיבוב נכללות במסגרת באורים 12 (זכאים לגמלה) ו-5 (חובות הציבור), בהתאמה.

באור 18 – התחייבויות תלויות

הביטוח הלאומי מהווה צד בתביעות רבות המוגשות נגדו, מודגש כי סכומי התביעות התלויות אינם מהווים אומדן לתוצאות התביעות בפועל, אלא להיקף החשיפה הנובעת מהסעד הנתבע.

באורים לדוחות הכספיים

באור 19 – הכנסות מעסקאות שאינן חליפין

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

56,647,186	59,340,678
3,987,839	4,179,795
60,635,025	63,520,473
574,924	113,997
61,209,949	63,634,470

א. דמי ביטוח מעסיקים

הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים
שיפוי האוצר

עדכון הפרשה לחובות מסופקים

ב. דמי ביטוח לא שכירים

הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים
שיפוי האוצר

עדכון הפרשה לחובות מסופקים

ג. דמי ביטוח בריאות

על פי סעיף 15 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 גובה הביטוח הלאומי מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי, ומעבירם לקופות החולים.

(1) דמי ביטוח בריאות על פי דיווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

25,431,210	27,098,765
3,564,340	3,927,359
28,995,550	31,026,124
223,330	(16,298)
29,218,880	31,009,826

עדכון הפרשה לחובות מסופקים

באורים לדוחות הכספיים

באור 19 – הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

ג.

דמי ביטוח בריאות (המשך)

(2) גביית דמי ביטוח בריאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
25,561,372	26,881,286
3,332,116	3,786,531
2,722,771	2,941,732
5,153	4,387
31,621,412	33,613,936

דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
דמי ביטוח בריאות מתשלומי גמלאות
דמי ביטוח בריאות לפי סעיף 58

(3) הקצבה לסל הבריאות לקופות החולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
31,621,412	33,613,936
2,980,414	3,222,223
1,609,600	1,819,900
721,300	815,600
158,107	168,070
19,030	20,068
11,500	11,500
5,499,951	6,057,361
26,121,461	27,556,575

גביית דמי ביטוח בריאות

ניכויים על פי חוק:
עלות מחלות קשות
פסיכיאטריה
נפגעי עבודה
השתתפות בהוצאות מינהל
מד"א בגין שירותי נט"ן
מימון מועצת הבריאות

(4) השלמת סל וקרן לפצועי נפגעי תאונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
32,799,693	37,993,834
835,055	904,012
33,634,748	38,897,846

השלמת סל בריאות - משרד הבריאות
קרן לפיצוי נפגעי תאונות

על פי סעיף 13(א)(5) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה כפי שיקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי.
ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות באמצעות המוסד לביטוח לאומי, המקצה את ההקצבה לקופות החולים.

ד. תקבולים להעברה לבתי חולים ציבוריים

במסגרת חוק ההסדרים חוקק חוק התחשבות בין בתי חולים לקופות חולים לשנים 2021 עד 2025 התשפ"ב 2021, בו נקבע כי החל משנת 2022 ביטוח לאומי יעביר מדי חודש תשלומים לבתי חולים ציבוריים, זאת בהתאם לרשימה שיעביר משרד הבריאות ומתקציבו.

באורים לדוחות הכספיים

באור 20 – הכנסות מהעברות

השתתפות תקציב המדינה

א. מהקצבות משרד האוצר על פי סעיף 32 לחוק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
15,471,569	16,598,961
8,832,398	9,345,545
5,876,946	6,317,293
4,694,898	5,046,721
3,165,377	3,388,793
1,773,447	1,906,275
1,243,695	1,334,283
1,182,423	1,270,989
1,055,126	1,129,598
12,993	13,906
43,308,872	46,352,364

אזרח ותיק ושאר
אימהות
נכות כללית
ילדים
אבטלה
נכות מעבודה
סיעוד
תאונות
פשיטת רגל
הענקות מטעמי צדק

ב. אודות אופן חישוב הקצבת האוצר בהתאם לתיקון 168 לחוק, ראה באור 2.טו.ב).

באור 21 – הכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
8,393,530	8,557,368
8,153,063	8,545,228
(10,111,629)	(6,934,009)
6,434,964	10,168,587
150,949	277,677
6,585,913	10,446,264

מריבית על השקעות באגרות חוב
מהפרשי הצמדה על השקעות באגרות חוב
שערך אגרות חוב לפי שווי הוגן

הכנסות מימון מאגרות חוב

הכנסות מריבית בנק, עמלות וריבית מוסדות, נטו

באור 22 – הכנסות אחרות, נטו

א. הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,805,145	2,301,796
852,324	738,379
70,849	40,594
1,659	2,631
2,729,977	3,083,400

פיצוי צד שלישי (ב. להלן)
הכנסות מהספקת שירותים (ג. להלן)
תאגיד בפרוק (ד. להלן)
רווח הון

באורים לדוחות הכספיים

באור 22 – הכנסות אחרות, נטו (המשך)

- ב. (1) פיצוי צד שלישי - הכנסות, לפי סעיף 328 לחוק, מחברות ביטוח ואחרים, בגין פיצוי על גמלה ששולמה למבוטח. ראה גם באור ד.5 ו-13.א.
- (2) במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2008 אושר תיקון מספר 102 לחוק הקובע כי המוסד לביטוח לאומי לא יהיה רשאי לתבוע לפי סעיף 328 את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית ומנגד יעביר משרד האוצר לביטוח הלאומי מידי שנה סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק. הסכומים הנקובים בלוח טז' יעודכנו ב-1 בינואר מדי שנה לפי השינוי במדד. בשנת הדוח כלולה הכנסה ממשרד האוצר בגין סעיף 328 בסך של כ-198 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 174 מיליוני ש"ח).
- ג. ההכנסות נובעות מהשתתפות גורמי חוץ בהוצאות המנהליות בגין תשלומי הגמלאות. ראה באורים 26 ו-27 להלן.
- ד. תאגיד בפרוק - הכנסות לפי סעיף 192 לחוק, ממעסיקים בגין תשלומים ששולמו על ידי הביטוח הלאומי לעובדיהם, או בגינם, לאחר פשיטת רגל של המעביד, בניכוי עדכון הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-277 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 542 מיליוני ש"ח).

באור 23 – גמלאות ותשלומים אחרים

א. הרכב		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
96,846,408	105,158,013	גמלאות
19,497,036	21,142,981	תשלומים בעין
624,309	743,385	תשלומים אחרים על פי חוק
116,967,753	127,044,379	
ב. פיצול לפי ענפים		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
39,395,430	41,897,389	אזרח ותיק ושארם
27,748,150	31,511,300	נכות כללית
9,115,979	9,504,065	ילדים
16,026,056	18,496,573	סיעוד
9,659,769	10,169,851	אימהות
8,431,650	9,022,938	נפגעי עבודה
5,619,367	6,290,838	אבטלה
899,110	91,045	פשיטת רגל ופרוק תאגיד
57,694	45,495	נפגעי תאונות
14,548	14,885	הענקות מטעמי צדק
116,967,753	127,044,379	

באורים לדוחות הכספיים

באור 23 – גמלאות ותשלומים אחרים (המשך)

ג. הוצאות תפעול מינהליות בגין גמלאות לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
206	-
208,613	294,161
102,214	109,451
30,709	5,325
140,029	183,709
5,000	5,990
486,771	598,636

אזרח ותיק ושאר
נכות כללית
סיעוד
אימהות
נפגעי עבודה ותאונות
אבטלה

באור 24 – תמיכות

א. הוצאות בגין תמיכות על פי הקרנות המיועדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
78,526	106,717
31,440	44,509
17,426	21,097
14,413	24,872
7,959	9,712
149,764	206,907

פיתוח שירותים לנכים
קידום תוכניות סיעוד
פיתוח שירותים לילדים בסיכון
מפעלים מיוחדים
מנוף לנפגעי עבודה

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
82,747	115,943
31,440	44,509
20,521	26,434
7,959	9,712
2,089	1,346
1,140	3,307
3,868	5,656
149,764	206,907

נכות כללית
סיעוד
ילדים
נפגעי עבודה
אמהות
אזרח ותיק ושאר
אבטלה

באורים לדוחות הכספיים

באור 25 – גידול (קיטון) בקרנות הביטוח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,044,300	25,781,500
(19,229,800)	26,940,500
8,389,800	23,761,400
34,297,300	19,559,000
29,501,600	96,042,400

אזרח ותיק ושארם
נכות כללית
נפגעי עבודה
סיעוד

באור 26 – שכר עבודה והטבות לעובדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,567,771	1,683,079
115,900	62,398
1,683,671	1,745,477
532,830	457,639

שכר ונלוות
עדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה (א)

הסכום כולל השתתפות גורמי חוץ בסך (ב)

(א) החל משנת 2019 רווחים (הפסדים) אקטואריים נרשמים ישירות להון. ראה גם באור 15 והדוח על השינויים בגרעון בהון.

(ב) השתתפות גורמי חוץ מוצגות בהכנסות אחרות, ראה ביאור 22.

באור 27 – הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
418,441	428,380
266,805	258,751
192,247	186,683
41,120	30,004
(44,598)	21,688
135,543	145,264
1,009,558	1,070,770
319,494	280,740

אחזקת מחשב
שכר דירה ואחזקת מבנים
פחת
משרדיות
עדכון הפרשה לתביעות משפטיות
אחרות

הסכום כולל השתתפות גורמי חוץ בסך (א)

(א) ראה ביאור 26(ב)

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 – צדדים קשורים

א. ממשלת ישראל

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 6 - "דוחות כספיים מאוחדים והטיפול החשבונאי בישויות נשלטות" מגדיר את המושג שליטה וקובע את המבחנים הנדרשים על מנת להגדיר שליטה בין ישויות. החל משנת 2007 יושמו מבחנים אלו ועל פיהם הוגדר הביטוח הלאומי כ"ישות נשלטת" למטרת דיווח כספי בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל.

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 20 - "גילוי בדבר צדדים קשורים" קובע את דרישת הגילוי בקשר לקיומם של יחסים עם צדדים קשורים כאשר קיימת שליטה, וכן גילוי של מידע בדבר עסקאות בין הישות לבין צדדים קשורים לה.

1. מהות יחסים

א. תשלומי גמלאות מכוח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:

החזר תשלומי גמלאות -

הביטוח הלאומי מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי משרד האוצר ומשרד הבטחון. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.

השתתפות בהוצאות הנהלה וכלליות - על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח, על פי שיעור השתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש לביטוח הלאומי על בסיס מצטבר.

תביעות שיבוב על פי סעיף 328 - תיקון 102 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי החל משנת 2008 הביטוח הלאומי לא יהיה רשאי לתבוע את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית לפי סעיף 328 ומנגד יעביר משרד האוצר לביטוח הלאומי, מידי שנה, סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק.

ב. השתתפות תקציב המדינה

סעיף 32 לחוק מחייב את משרד האוצר להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בכל ענפי הביטוח.

ג. דמי ביטוח הכנסות משימוי

על פי הוראות סעיף 32(ג) לחוק משפה משרד האוצר את הביטוח הלאומי בגין הפחתת דמי ביטוח, כפי שנקבעה בסעיף 338 לחוק, בשיעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה הביטוח הלאומי ממעסיקים ומלא שכירים.

ד. איגרות חוב של ממשלת ישראל

הביטוח הלאומי משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל. האיגרות המונפקות הן משני סוגים: האחת בריבית קבועה והשנייה בריבית משתנה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 – צדדים קשורים (המשך)

א. ממשלת ישראל (המשך)

2. יתרות עם ממשלת ישראל

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
178,279	695,288
169,809	208,806
1,212,889	1,233,964
1,560,977	2,138,058
642,990	469,888
8,889	9,967
651,879	479,855
55,374	(4,599)
286,101,078	284,982,410

תשלומים מכוח סעיף 9 והסכמים שונים:
משרד האוצר
משרד הביטחון ואחרים
סכומים לקבל

השתתפות תקציב המדינה:
משרד האוצר - בגין הקצבות אוצר
מענק לכל אזרח

משרד האוצר - בגין שיפוי האוצר

איגרות חוב של ממשלת ישראל

3. עסקאות עם ממשלת ישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
43,308,872	46,352,364
3,987,839	4,179,795
330,396	359,220
47,627,107	50,891,379
6,434,964	10,453,510
174,000	198,821
6,608,964	10,652,331
304,913	338,327
182,831	202,045
487,744	540,372

הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:
הכנסות מהעברות
מדמי ביטוח מעסיקים
מדמי ביטוח לא שכירים

הכנסות מעסקאות חליפין:
הכנסות מימון
הכנסות אחרות

השתתפות בהוצאות:
שכר עבודה ונלוות
הנהלה וכלליות

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 – צדדים קשורים (המשך)

ב. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,418	7,873
11	11

שכר ונלוות לאנשי מפתח ניהוליים

מספר האנשים אליהם מתייחסים השכר והנלוות

באור 29 – מגזרים

הביטוח הלאומי פועל ומדווח למינהלת הביטוח הלאומי על בסיס ענפי ביטוח הנכללים בחוק הביטוח הלאומי: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, סיעוד, נפגעי עבודה, אמהות, ילדים, אבטלה, אחרים - נפגעי תאונות, פשיטת רגל ופירוק תאגיד והענקות מטעמי צדק.

בראש כל ענף (לעניין תשלומי הגמלאות) כאמור לעיל, עומד מנהל אשר אחראי על התפעול השוטף. האחריות הכוללת (לעניין תשלומי הגמלאות) על הענפים הנ"ל הינה של סמנכ"ל גמלאות.

גביית ההכנסות של הביטוח הלאומי מדמי ביטוח הינה באחריות סמנכ"ל גבייה וביטוח.

הנהלת הביטוח הלאומי נוהגת לייחס את ההכנסות וההוצאות לענפי הביטוח הסוציאלי השונים כדלקמן: הכנסות מדמי ביטוח ומהשתתפות תקציב המדינה מיוחסות בעיקר בהתאם ללוח י' בחוק הביטוח הלאומי. הוצאות תשלומי הגמלאות מיוחסות באופן ספציפי. שאר ההוצאות מיוחסות בחלקן באופן ספציפי ובחלקן בהתאם למפתחות העמסה שונים המבוססים על חישובי העמסה המתבצעים על ידי מספר מינהלים בביטוח הלאומי (מינהל המחקר, מינהל התקציבים ומינהל הכספים). הגרעון המצטבר לפי ענפים, בניכוי קרנות הביטוח והתחייבויות בגין עובדים, נטו, משקף את הנכסים נטו של כל ענף.

מידע אודות מגזרים אלה משמש את הגוף מקבל החלטות ומינהלת הביטוח הלאומי, כבסיס להערכת ביצועי העבר של הביטוח הלאומי בהשגת מטרותיו ולצורך קבלת החלטות בדבר הקצאות עתידיות של משאבים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 – מגזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח

1. הכנסות לפי ענפי ביטוח

הענף	דמי ביטוח אלפי ש"ח	השתתפות תקציב המדינה אלפי ש"ח	ריבית והפרשי הצמדה אלפי ש"ח	הכנסות אחרות, נטו אלפי ש"ח	סה"כ הכנסות אלפי ש"ח
אזרח ותיק ושארים	28,789,767	16,598,961	4,080,644	139,357	49,608,729
נכות כללית	10,503,241	6,317,293	(1,679,811)	536,808	15,677,531
סיעוד	1,532,400	1,334,283	(2,215,387)	128,711	780,007
נפגעי עבודה	8,824,951	1,906,275	723,508	2,097,960	13,552,694
נפגעי תאונות	742,142	1,270,989	802,187	1,777	2,817,095
אמהות	6,144,249	9,345,545	1,245,531	25,250	16,760,575
ילדים	12,262,719	5,046,721	7,824,237	50,596	25,184,273
אבטלה	1,588,650	3,388,793	(568,354)	53,178	4,462,267
פשיטת רגל ופירוק					
תאגיד	328,488	1,129,598	230,980	49,606	1,738,672
הענקות מטעמי צדק	25,564	13,906	2,729	157	42,356
	70,742,171	46,352,364	10,446,264	3,083,400	130,624,199

2. הוצאות לפי ענפי ביטוח (לפני עדכון קרנות הביטוח)

הענף	גמלאות ותמיכות אלפי ש"ח	תשלומים בעין ועפ"י חוק אלפי ש"ח	חובות אבודים אלפי ש"ח	הוצאות ש"ח, הוצאות תפעול מנהליות בגין גמלאות, והוצאות הנהלה וכלליות אלפי ש"ח	סה"כ הוצאות אלפי ש"ח
אזרח ותיק ושארים	41,399,398	510,731	29,175	464,766	42,404,070
נכות כללית	27,340,237	4,050,419	206,403	1,091,489	32,688,548
סיעוד	5,445,284	13,091,301	235	529,951	19,066,771
נפגעי עבודה	8,561,265	475,176	(5,122)	791,382	9,822,701
נפגעי תאונות	51,436	(4,592)	-	6,671	53,515
אמהות	6,478,827	3,688,460	1,122	100,312	10,268,721
ילדים	9,520,758	8,533	(317)	189,913	9,718,887
אבטלה	6,325,330	15,391	(44,115)	205,954	6,502,560
פשיטת רגל ופירוק					
תאגיד	312,686	(222,160)	542	33,880	124,948
הענקות מטעמי צדק	14,883	-	-	565	15,448
	105,450,104	21,613,259	187,923	3,414,883	130,666,169

באורים לדוחות הכספיים
באור 29 – ממזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח (המשך)

3. עודף/גרעון לפי ענפי הביטוח

רווחים אקטואריים		גורם מצטבר		גורם שוטף		קיטון בזכויות עובדים		תנועה בקרנות הביטוח		עודף לשנת 2024 לפי עדכון קרנות הביטוח וחבויות עובדים		הענף
ממדורה עקבת של ההתחייבות בנין וכויות עובדים	אלפי ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2023	אלפי ש"ח	לשנת 2024 אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח			
גרעון מצטבר ליום 31 בדצמבר 2024												
(425,828,069)	40,993	(407,292,226)	(18,576,836)	(18,576,836)	85	(25,781,500)	7,204,579				אזור (תיקן ושארים)	
(371,187,000)	69,813	(327,305,297)	(43,951,516)	(43,951,516)	143	(26,940,500)	(17,011,159)				נכות כללית	
(209,046,153)	37,058	(171,237,447)	(37,845,764)	(37,845,764)	76	(19,559,000)	(18,286,840)				סיעוד	
(85,870,316)	50,878	(65,889,788)	(20,031,406)	(20,031,406)	105	(23,761,400)	3,729,889				נפגעי עבודה	
24,146,427	590	21,382,257	2,763,580	2,763,580	1	-	2,763,579				נפגעי תאונות	
38,221,571	8,384	31,721,334	6,491,853	6,491,853	17	-	6,491,836				אימורות	
228,525,943	16,754	213,043,803	15,465,386	15,465,386	34	-	15,465,352				ילדים	
(16,753,200)	17,657	(14,730,563)	(2,040,294)	(2,040,294)	36	-	(2,040,330)				אבטלה	
7,470,640	2,996	5,853,924	1,613,720	1,613,720	6	-	1,613,714				פשיטת רגל ופירוק תאגיד	
97,619	52	70,660	26,907	26,907	-	-	26,907				הענקות מטעמי צדק	
(810,222,538)	245,175	(714,383,343)	(96,084,370)	(96,084,370)	503	(96,042,400)	(42,473)					

באורים לדוחות הכספיים באור 29 – מגזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח (המשך)

4. פירוט התנועה ביתרות הענפים ליום 31 בדצמבר 2024

הענף	הפרשה לזכויות		גרעון מצטבר		יתרת נכסי הענף	
	עובדים	קרנות הביטוח	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
אזרח ותיק ושארים	1,144,832	543,876,400	(425,828,069)	119,193,163		
נכות כללית	1,544,804	312,878,900	(371,187,000)	(56,763,296)		
סיעוד	275,300	136,161,600	(209,046,153)	(72,609,253)		
נפגעי עבודה	980,624	107,304,000	(85,870,316)	22,414,308		
נפגעי תאונות	19,446	-	24,146,427	24,165,873		
אימהות	285,201	-	38,221,571	38,506,772		
ילדים	847,976	-	228,525,943	229,373,919		
אבטלה	21,206	-	(16,753,200)	(16,731,995)		
פשיטת רגל ופירוק		-	7,470,640	7,500,838		
תאגיד	30,198	-	97,619	99,885		
הענקות מטעמי צדק	2,266	-				
	5,151,855	1,100,220,900	(810,222,538)	295,150,217		

הענף	יתרת נכסי הענף		עודף לשנת 2024		יתרת נכסי הענף	
	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	לפני עדכון	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
	2023	2024	זכויות עובדים	2024	2023	2024
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
אזרח ותיק ושארים	111,988,585	7,204,579	7,204,579	119,193,164		
נכות כללית	(39,752,137)	(17,011,159)	(17,011,159)	(56,763,296)		
סיעוד	(54,322,413)	(18,286,840)	(18,286,840)	(72,609,253)		
נפגעי עבודה	18,684,419	3,729,889	3,729,889	22,414,308		
נפגעי תאונות	21,402,294	2,763,579	2,763,579	24,165,873		
אימהות	32,014,936	6,491,836	6,491,836	38,506,772		
ילדים	213,908,567	15,465,352	15,465,352	229,373,919		
אבטלה	(14,691,664)	(2,040,330)	(2,040,330)	(16,731,994)		
פשיטת רגל ופירוק				7,500,838		
תאגיד	5,887,124	1,613,714	1,613,714	99,886		
הענקות מטעמי צדק	72,979	26,907	26,907			
	295,192,690	(42,473)	(42,473)	295,150,217		

באורים לדוחות הכספיים
באור 29 - מזורים (חמשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח

1) תקבולים לפי ענפי הביטוח

סה"כ תקבולים		סה"כ תקבולים לפי המישי		שונים		ריבית		השתתפות		דמי ביטוח		הענף
כולל המישי	הצמודה	לפי המישי	הצמודה	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	תקציב המדינה	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
49,709,308	1,283,743	48,425,565	29,463	3,430,163	16,443,728	28,522,211	אזור ותיק ושארים					
14,955,334	(528,457)	15,483,791	255,341	(1,412,038)	6,234,391	10,406,097		נכות כללית				
227,440	(696,946)	924,386	5,856	(1,862,240)	1,314,098	1,466,672	סיעוד					
13,247,950	227,611	13,020,339	1,764,776	608,177	1,879,373	8,768,013	נפגעי עבודה					
2,839,673	252,363	2,587,310	-	674,313	1,252,906	660,091	נפגעי תאונות					
16,779,373	391,836	16,387,537	-	1,046,985	9,222,342	6,118,210	אימהות					
26,282,658	2,464,143	23,818,515	-	6,584,191	5,008,945	12,225,379	ילדים					
4,280,525	(178,800)	4,459,325	-	(477,755)	3,359,995	1,577,085	אבטלה					
1,714,857	72,665	1,642,192	-	194,160	1,119,998	328,034	פשיטת רגל ופירוק תאגיד					
35,651	859	34,792	-	2,294	11,470	21,028	הענקות מטעמי צדק					
130,072,769	3,289,017	126,783,752	2,055,436	8,788,250	45,847,246	70,092,820	סה"כ					

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 – מגזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח (המשך)

(2) תשלומים לפי ענפי הביטוח

סה"כ תשלומים אלפי ש"ח	תשלומי מנהל אלפי ש"ח	חובות אבודים אלפי ש"ח	תשלומים בעין ועל פי חוק אלפי ש"ח	גמלאות ותמיכות אלפי ש"ח	
42,206,203	341,327	5,728	463,449	41,395,699	אזרח ותיק ושארים
32,128,208	581,602	436	4,274,872	27,271,298	נכות כללית
18,888,124	308,460	-	13,150,130	5,429,534	סיעוד
9,556,175	423,596	1,234	570,181	8,561,164	נפגעי עבודה
56,594	4,899	-	254	51,441	נפגעי תאונות
10,239,731	69,817	159	3,686,817	6,482,938	אימהות
9,646,609	139,429	903	535	9,505,742	ילדים
6,477,475	146,983	4,303	6,082	6,320,107	אבטלה
					פשיטת רגל ופירוק
338,158	24,905	542	-	312,711	תאגיד
54,163	408	-	15,034	38,721	הענקות מטעמי צדק
129,591,440	2,041,426	13,305	22,167,354	105,369,355	סה"כ

(3) עודף תקבולים על תשלומים לפי ענפי הביטוח

עודף (גרעון) תקבולים על תשלומים אלפי ש"ח	עודף (גרעון) לפני תקבולים מהצמדה אלפי ש"ח	הענף
7,503,105	6,219,362	אזרח ותיק ושארים
(17,172,874)	(16,644,417)	נכות כללית
(18,660,684)	(17,963,738)	סיעוד
3,691,775	3,464,164	נפגעי עבודה
2,783,079	2,530,716	נפגעי תאונות
6,539,642	6,147,806	אמהות
16,636,049	14,171,906	ילדים
(2,196,950)	(2,018,150)	אבטלה
1,376,699	1,304,034	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
(18,512)	(19,371)	הענקות מטעמי צדק
481,329	(2,807,688)	סה"כ

באורים לדוחות הכספיים

באור 30 – אירועים לאחר תאריך הדיווח

להלן פרוט תיקוני החקיקה ואירועים העיקריים לאחר תאריך הדיווח ואומדן מנהלת הביטוח הלאומי על פעילותו:

אומדן השינוי במונחים שנתיים
והשפעה צפויה על הדוחות

- א. בחודש אפריל 2025 עודכן שכר המינימום לסך של 6,247.67 ש"ח לעומת 5,880.02 ש"ח עד כה (העלאה של כ- 6.25%). בנוסף העלאת שכר המינימום עשויה להשפיע על הגמלאות מחליפות השכר בהן הקצבה נגזרת מהשכר כדוגמת דמי אבטלה ודמי לידה. יש מרכיבים נוספים בגמלאות אלה ובאחרות המושפעים משכר המינימום. אין בידי הביטוח הלאומי יכולת לאמוד בשלב זה את ההשפעה הצפויה על הגידול בקצבאות אלה עקב השינוי בשכר המינימום.
- ב. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 252 והוראת שעה), התשפ"ה-2025: מדובר בתיקון שהיה במקור חלק מחקיקת ההסדרים לשנת 2025 ופוצל בשל הדחיפות והצורך בפרסומו המוקדם מטעמי תפעול של המוסד. התיקונים כולם יחולו מיום 1.1.2025. להלן עיקרי השינויים:

(1) העלאת שיעורי דמי הביטוח –

- העלאת דמי הביטוח הלאומי ב-1.6% של השיעור המופחת (עד 60% מהשכר הממוצע) לשכירים ולעצמאיים. ביחס לשכירים שיעור העלאה מתחלק כך שהמעסיקים נושאים בשיעור של 60% מן ההעלאה ואילו העובד בשיעור של 40% מן ההעלאה (קרי - חלק מעסיק גדל ב-0.96% וחלק עובד גדל ב-0.64%) [ביחס לשכירים שאינם אוכלוסיות מיוחדות].
- כמו כן, שינוי דמי הביטוח הלאומי לעובדי משק בית והכשרה מקצועית - במסגרת התיקון עוגנו ההוראות שהיו קבועות בתקנות ביחס לעובדי משק בית והכשרה מקצועית בחקיקה הראשית.
- אדם המעסיק עובד במשק ביתו, והוא (העובד) מבוטח לפי פרק י"א ישלם 6.25% מכלל השכר של העובד, אך הוא רשאי לנכות מן העובד 1%.
- כן נקבע כי לעניין מי שמעסיק עובד משק בית שאינו מבוטח על פי פרק י"א (לרבות עובד זר) או שמתקיימות בו הוראות סעיף 351 (ב) או (ד) ישלם 2% [קרי, מקבלי קצבת אזרח ותיק ומי שהגיע לגיל קבוע לגביו אף אם אינו מקבל קצבה; מקבלי קצבת נכות מעבודה ונכות כללית בשיעור מלא].
- עוד נקבע במסגרת הוראת השעה והעלאת דמי הביטוח הלאומי כי בשנים 2025 ו 2026 לעובדי משק בית המבוטחים לפי פרק י"א המעסיק ישלם 7.85% במקום 6.25%, ורשאים הם לנכות מהעובד 1.8% במקום 1%. בגין עובד משק בית שאינו מבוטח על פי פרק י"א (לרבות עובד זר) או שמתקיימות במעסיק הוראות סעיף 351 (ב) או (ד), ישלם מעסיק 3.6% למי שנמצא בהכשרה מקצועית או שיקום מקצועי הועלו דמי הביטוח ל-0.53% ברכיב ביטוח נפגעי עבודה ול-0.13% ברכיב ביטוח אימהות.
- כמו כן הוגדל שיעור דמי הביטוח הלאומי למי שאינו עובד לרבות תלמידים וסטודנטים ב-50%. (הגדלה מ-29 ש"ח ל-43 ש"ח לחודש).

בשנת 2025 תוספת של כ-5.5 מיליארד ש"ח

בשנת 2025 תוספת של כ-117 מיליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 30 – אירועים לאחר תאריך הדיווח (המשך)

אומדן השינוי במונחים שנתיים
והשפעה צפויה על הדוחות

ב. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 252 והוראת שעה), התשפ"ה-2025: (המשך)

(2) הקצבת האוצר למוסד - סעיף 32 –

הוקטנו שיעורי ההקצבה השנתית מהאוצר למוסד ביטוח לאומי (בשל הגדלת הגביה) בסעיף 32 לחוק כך שבשנת 2025 ישנה הפחתה מ-59.4% ל-47.07%, ובשנת 2026 הפחתה מ-59.86% ל-47.60%. כלומר, כל תוספת ההכנסות הצפויה מהעלאת דמי ביטוח ומהקפאת קצבת הילדים תופחת מתקצוב האוצר.

(3) אפשרות הארכה

שר האוצר, בהתייעצות עם שר העבודה ובאישור ועדת העבודה והרווחה, רשאי להאריך את הוראת השעה ביחס להגדלת דמי הביטוח והפחתת הקצבת אוצר המדינה לשנתיים נוספות (2027-2028) כאשר ההארכה תתאפשר בשנה אחת בכל פעם.

ג. חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 72 והוראת שעה), התשפ"ה- 2025 ("ביטול הסיפורה השלישית"):

(1) הוראת קבע ולפיה מיום 1.2.25 ואילך השיעור המלא של דמי ביטוח בריאות יעלה מ-5.165% ל-5.17% ואילו השיעור המופחת יופחת מ-3.235% ל-3.23%.

(2) בהוראת שעה לחודש ינואר 2025 השיעור המלא יעמוד על סך של 5.16% והשיעור המופחת יעמוד על 3.23%.

ד. חוק הקפאה והפחתה של דמי הבראה בשנת 2025 לשם תקצוב הטבות לחיילי מילואים, התשפ"ד-2025.

במסגרת התיקון הופחת תשלום יום הבראה אחד לכלל המשק [למעט חריגים המשתכרים בשכר נמוך], וכן הוקפא ערך יום הבראה לשנת 2025. על אף האמור, לעניין חישוב תגמולי נכות מעבודה או תלוים בהם, מתנדבים, אנשי כוחות הביטחון מכוח תיקון גורן וכל הטבה הניתנת לפי חוק הנכים (קרי – גם לעניין נפגעי איבה), לא תובא בחשבון ההפחתה האמורה. תחילתו של התיקון ביום 1.1.2025.

ה. הצמדת הסכום המופחת לגביית דמי ביטוח למדד במקום למה שקיים היום - לפי 60% מהשכר הממוצע. שנת 2026 - עליה בגבייה של כ-1.9 מיליארד ש"ח

באורים לדוחות הכספיים

באור 30 – אירועים לאחר תאריך הדיווח (המשך)

אומדן השינוי במונחים שנתיים
והשפעה צפויה על הדוחות

1. קצבאות

(1) הקפאת קצבת ילדים

הקפאת עדכון קצבת ילדים בשנת 2025 לרבות סכום התוספת לחיסכון עבור כל ילד (ולרבות תוספת משפחתית לקצבת ילדים לזכאי הבטחת הכנסה ודמי מזונות שהינם על חשבון האוצר), בהתאמה הפחתת תקצוב ושיפוי האוצר בסכומים האמורים בסעיף 32.

נאמד בכ- 352 מיליון ש"ח

(2) הגדלת גמלת סיעוד

עקב העלאת שיעור המע"מ מ-17% ל-18% המשפיע על עלות העסקת מטפלות הוגדלה גמלת הסיעוד עבור רכיב זה. בנוסף, עקב העלאת שכר המינימום באפריל 2025 המשפיע על עלות העסקת מטפלות הוגדל תעריף שעת טיפול החל באפריל 2025.

נאמד בכ- 309 מיליון ש"ח

נאמד בכ- 850 מיליון ש"ח

(3) הגדלת תגמול מילואים המזערי

הארכת הוראת השעה להגדלת תגמול מילואים המזערי (תגמול מינימום) כך שיהווה 95% מהסכום הבסיסי (במקום 68% שהיה קודם לכן). התגמול הינו על חשבון משרד הבטחון ואומדן העלות בוצע על ידי.

(4) מענקים בעת מלחמת "חרבות ברזל"

הוחלט להאריך את תוקפם של מענקים ששולמו בעת המלחמה כגון מענק עידוד תעסוקה, מענק חלף אבטלה למפונים ועוד. כמו כן נוסף מענק סיוע לנפגעים מהאירועים שהתרחשו בשבעה באוקטובר 2023.

מענקים אלה משולמים על ידי הביטוח הלאומי בשיפוי מלא של אוצר המדינה והערכות העלות בוצעו על ידי משרד האוצר.

